

K RUBENS

VLAAMSE
MEESTERS

JE

Flanders
State of the Art

ENS BRUEGEL V

EGEL VAN EYCK

RUBENS BRUEGE

1

p 14 – 39

WAT VOORAFGING

p 40 – 159

2018

RUBENS & BAROK

p 160 – 277

2019

BRUEGEL

p 278 – 395

2020/2021

VAN EYCK

p 396 – 403

TOEKOMSTPLANNEN

INHOUDSTAFEL

Peter De Wilde

administrateur-generaal
Toerisme Vlaanderen

Het is een cliché als een huis, maar wat vliegt de tijd wanneer je je amuseert. De officiële start van het Vlaamse Meestersproject ligt op het moment van dit schrijven al zo'n vier jaar achter ons, en toch zijn zelfs de herinneringen aan de prille eerste maanden nog steeds erg levendig. Ongetwijfeld een gevolg van het onvergankelijke karakter van onze Vlaamse Meesters en de uniciteit van het indrukwekkende evenementenprogramma.

De voorbije jaren waren intens en onvergetelijk. Het is dan ook met grote trots dat we vandaag, samen met de vele betrokken partners, kunnen terugblikken op de talrijke unieke realisaties.

Het huidige Vlaanderen was ooit de bakermat van toonaangevende kunst en cultuur. Al sinds de late middeleeuwen dwingen Vlaamse Meesters internationaal bewondering af met hun vakmanschap, creativiteit en technische innovaties. Jan van Eyck, Pieter Bruegel en Peter Paul Rubens ondernamen reizen in Europa en hun werken zwermde over de wereld uit. In de meest prestigieuze museumverzamelingen ter wereld zijn zij vandaag nog steeds de beste ambassadeurs voor Vlaanderen.

De voorbije jaren boden zich enkele unieke kansen aan om die internationale bekendheid en reputatie van onze Vlaamse Meesters toeristisch te verzilveren. De restauratie en terugkeer van het 'Lam Gods' naar de Sint-Baafskathedraal, een Barokjaar in Antwerpen en het 450ste jaar van het overlijden van Bruegel boden een uniek momentum om voor

onze Vlaamse Meesters naar Vlaanderen af te reizen. Het Vlaamse Meesters-project was een speerpuntproject voor Toerisme Vlaanderen en vormde de focus van onze organisatie de voorbije jaren. Zo zette Toerisme Vlaanderen een nieuw investeringsprogramma op en zochten we naar hefboomprojecten rond het thema Vlaamse Meesters. Binnen dat programma werden zowel infrastructuurprojecten gelanceerd als een wervend internationaal evenementenprogramma dat in 2018, 2019 en 2020 alle hefboomprojecten met elkaar verbond. Omdat de corona-epidemie ons ertoe dwong om het initieel laatste evenementenjaar, 2020, grotendeels 'on hold' te zetten, besloten we uiteindelijk om ook in 2021 nog even verder te doen. Zo kreeg ook het programma in teken van Jan van Eyck de verdiende aandacht. Bij zowel de geselecteerde hefboomprojecten als

het evenementenprogramma lag de focus op de oude meesters, maar ook projecten die de link leggen tussen de oude Vlaamse Meesters en de hedendaagse disciplines waarin we excelleren kwamen aan bod. Denk maar aan hedendaagse kunst, 'street art', mode en fotografie.

Naast een straffe programmering rust het succes van het project ongetwijfeld op de sterke samenwerkingsverbanden die werden opgebouwd op verschillende niveaus. We werkten uiteraard nauw samen met de traditionele spelers zoals toerisme- en cultuurexperten in dit domein, maar ook andere beleidsdomeinen en private partners hadden een grote bijdrage aan het eindresultaat.

De internationale communicatiecampagne die samen met de partners werd opgezet en uitgevoerd, zorgde bovendien

voor een fantastische internationale uitstraling van het project. We hebben de Vlaamse Meesters de voorbije jaren internationaal op de kaart gezet en konden bezoekers verwelkomen van over heel de wereld. Een resultaat waar we met zijn allen terecht trots op mogen zijn.

Administrateur-generaal
van Toerisme Vlaanderen,

Peter De Wilde

WAT VOORAFGING

WAT VOORAFGING

WAT VOORAFGING

GING WAT VOO

ORAFGING WAT

G WAT VOORAF

VOORAFGING W

DRAFGING WAT

T VOORAFGING

FGING WAT VO

WAT VOORAFGI

OP WEG NAAR EEN NIEUWE MANIER VAN SAMENWERKEN

GEZAMENLIJKE DROOM

Het project startte met een gezamenlijke droom waar we met veel verschillende partners rond aan de slag gingen. Het atelier van de Vlaamse Meesters (stuurgroep van het volledige programma) en het expertencomité vormden mee de motor om onze grote ambities waar te maken. Zij gaven mee vorm aan de ambitie, de kwaliteit en

de inhoudelijke uitwerking van het cultuur-toeristische programma en stuurden bij waar nodig. Deze gezamenlijke aanpak van bij de opstart vormde een grote troef voor de uitwerking van het project.

VAN VELE KLEINE NAAR EEN AANTAL GROTE PROJECTEN

Sinds 2015 investeren we via de impulsprogramma's in hefboomprojecten. Het gaat om projecten met een sterk internationaal toeristisch potentieel die de troeven van Vlaanderen en haar deelbestemmingen nog beter in de kijker kunnen zetten. Een belangrijk verschil met de werking voordien is dat we niet langer investeren in tal van kleine projecten, maar wel in een beperkt aantal grotere projecten die een hefboomeffect hebben voor Vlaanderen als culturele bestemming.

In het kader van het Vlaamse Meesters-project investeerden we meer dan 25MIO€ in infrastructuurprojecten en een internationaal wervend evenementenprogramma rond het thema. Het doel van dit laatste was om in 2018, 2019, 2020 en 2021 alle geselecteerde hefboomprojecten met elkaar te verbinden.

EEN ONDERSTEUNEND NETWERK VAN PARTNERS

De samenwerking met partners ging veel verder dan enkel en alleen het toekennen van subsidies. Met zijn allen vormden we een netwerk dat actief samen aan de slag ging en waarbinnen we elkaar ondersteunden en inspireerden. We organiseerden bootcamps, workshops en inspiratiesessies, wisselden kennis en ervaringen uit en werkten samen aan businessplannen.

NIEUWE MANIER VAN SAMENWERKEN

EXHIBITORS

- 101 WITTE ROOS
- 102 WITTE ROOS
- 103 THE DOORSCHEID
- 104 WITTE ROOS
- 105 WITTE ROOS
- 106 WITTE ROOS
- 107 WITTE ROOS
- 108 WITTE ROOS
- 109 WITTE ROOS
- 110 WITTE ROOS
- 111 WITTE ROOS
- 112 WITTE ROOS
- 113 WITTE ROOS
- 114 WITTE ROOS
- 115 WITTE ROOS
- 116 WITTE ROOS
- 117 WITTE ROOS
- 118 WITTE ROOS
- 119 WITTE ROOS
- 120 WITTE ROOS
- 121 WITTE ROOS
- 122 WITTE ROOS
- 123 WITTE ROOS
- 124 WITTE ROOS
- 125 WITTE ROOS
- 126 WITTE ROOS
- 127 WITTE ROOS
- 128 WITTE ROOS
- 129 WITTE ROOS
- 130 WITTE ROOS
- 131 WITTE ROOS
- 132 WITTE ROOS
- 133 WITTE ROOS
- 134 WITTE ROOS
- 135 WITTE ROOS
- 136 WITTE ROOS
- 137 WITTE ROOS
- 138 WITTE ROOS
- 139 WITTE ROOS
- 140 WITTE ROOS
- 141 WITTE ROOS
- 142 WITTE ROOS
- 143 WITTE ROOS
- 144 WITTE ROOS
- 145 WITTE ROOS
- 146 WITTE ROOS
- 147 WITTE ROOS
- 148 WITTE ROOS
- 149 WITTE ROOS
- 150 WITTE ROOS
- 151 WITTE ROOS
- 152 WITTE ROOS
- 153 WITTE ROOS
- 154 WITTE ROOS
- 155 WITTE ROOS
- 156 WITTE ROOS
- 157 WITTE ROOS
- 158 WITTE ROOS
- 159 WITTE ROOS
- 160 WITTE ROOS
- 161 WITTE ROOS
- 162 WITTE ROOS
- 163 WITTE ROOS
- 164 WITTE ROOS
- 165 WITTE ROOS
- 166 WITTE ROOS
- 167 WITTE ROOS
- 168 WITTE ROOS
- 169 WITTE ROOS
- 170 WITTE ROOS
- 171 WITTE ROOS
- 172 WITTE ROOS
- 173 WITTE ROOS
- 174 WITTE ROOS
- 175 WITTE ROOS
- 176 WITTE ROOS
- 177 WITTE ROOS
- 178 WITTE ROOS
- 179 WITTE ROOS
- 180 WITTE ROOS
- 181 WITTE ROOS
- 182 WITTE ROOS
- 183 WITTE ROOS
- 184 WITTE ROOS
- 185 WITTE ROOS
- 186 WITTE ROOS
- 187 WITTE ROOS
- 188 WITTE ROOS
- 189 WITTE ROOS
- 190 WITTE ROOS
- 191 WITTE ROOS
- 192 WITTE ROOS
- 193 WITTE ROOS
- 194 WITTE ROOS
- 195 WITTE ROOS
- 196 WITTE ROOS
- 197 WITTE ROOS
- 198 WITTE ROOS
- 199 WITTE ROOS
- 200 WITTE ROOS

NIEUWE MANIER VAN SAMENWERKEN

MONITORING EN RESULTATEN

Zowel voor als tijdens de feitelijke projectjaren was er uitgebreide aandacht voor onderzoek en evaluatie. In 2016 al werd er een breed onderzoek gevoerd in binnen- en buitenland om de kennis van en houding tegenover de Vlaamse Meesters in kaart te brengen. Deze nulmeting had als doel om nadien het effect van de verschillende inspanningen en initiatieven rond de Vlaamse Meesters in kaart te kunnen brengen. Met het oog op een objectieve evaluatie van het project werden er verschillende concrete projectdoelstellingen geformuleerd en een set van KPI's vooropgesteld.

Niet enkel het globale project, maar ook de verschillende afzonderlijke belevingen, activiteiten en sites werden grondig geëvalueerd.

Kwalitatief en kwantitatief onderzoek, online en offline metingen, enquêtes en interviews,... ; het scala van onderzoekvormen en -methodologieën was zeer uiteenlopend. De resultaten die we verkregen maakten niet enkel een diepgaande evaluatie mogelijk, maar zorgden er ook voor dat we tijdig konden bijsturen waar nodig.

Aan het eind van ieder projectjaar maakten we de balans op. Alle resultaten werden verzameld, geanalyseerd, in conclusies gegoten en vervolgens gepresenteerd op onze website.

Raadpleeg alle resultaten van de verschillende projectjaren via de QR-code (rechts) of via:

[www.toerismevlaanderen.be/
vlaamse-meesters-resultaten](http://www.toerismevlaanderen.be/vlaamse-meesters-resultaten)

ONDERZOEK NAAR HET INTERNATIONAAL POTENTIEEL VAN ONZE MEESTERS EN LOKAAL AMBASSADEURSCHAP

Twee grootschalige onderzoeken

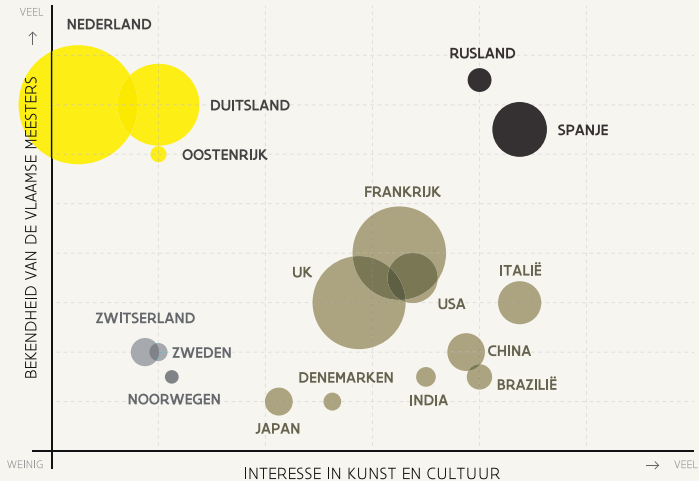

INTERNATIONALE MARKTPOTENTIEEL

Om tot een degelijk en onderbouwd internationaal marketingplan voor het project te komen, was het van belang om het internationale marktpotentieel van het thema in te schatten. Daarom voerden we in 2016 in maar liefst 17 landen onderzoek naar de interesse in kunst en cultuur en de bekendheid van onze Vlaamse Meesters.

GRAFIEK: MARKTPOTENTIEEL VOOR HET THEMA VLAAMSE MEESTERS

TOERISTISCHE POTENTIEEL VLAAMSE MEESTERS

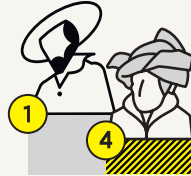
LOKAAL AMBASSADEURSCHAP

Ook het Lokaal ambassadeurschap voor de Vlaamse Meesters werd in kaart gebracht. Want gastvrije bewoners en klantgerichte toeristische partners garanderen bezoekers immers een kwaliteitsvol en onvergetelijk verblijf. Om die reden gingen we in 2016 voor de eerste keer na in welke mate Vlamingen de Vlaamse Meesters kennen en in hoeverre ze er fier op zijn. Op basis van die resultaten werd ook een marketingaanpak uitgewerkt om de kennis en het ambassadeurschap van de Vlaming verder te laten stijgen.

KENNIS + HOUDING VLAAMSE MEESTERS

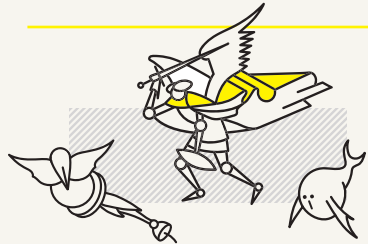
De spontane bekendheid van Van Eyck en Bruegel als Vlaamse schilder is er t.o.v. 2019 licht op vooruit gegaan.

Rubens blijft op de eerste plaats van belangrijkste kunstschilders in Europa staan. Van Eyck staat op de 4e plaats.

Meer Vlamingen linken Bruegel aan Brussel. In 2020 bedroeg dit aandeel 24%, in 2019 20%.

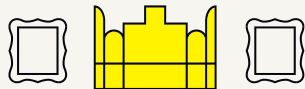

De val der opstandige engelen en de Dulle Griet, de minder bekende werken van Bruegel, zijn gekender dan in 2019.

23%

van de respondenten vindt de Vlaamse Meesters een troef om buitenlanders naar Vlaanderen/Brussel te lokken. Dat is 9% meer dan in 2019.

In 2020 kent 71% van de Vlamingen het Vlaamse Meester-programma, in 2019 bedroeg dit aandeel 51%.

AANLOOP NAAR HET (INTERNATIONALE) EVENEMENTEN- PROGRAMMA

HET EERSTE VLAAMSE MEESTERS- HEFBOOMPROJECT: OP ZOEK NAAR UTOPIA IN LEUVEN

Leuven vierde in 2016 het 500-jarig jubileum van Utopia, het iconische werk van Thomas More dat in 1516 in de universiteitsstad gedrukt werd. De tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' vormde de kers op de verjaardagstaart en bood een echte staalkaart van de Vlaamse Meesters uit de 15de en 16de eeuw.

Dit project werd ondersteund door Toerisme Vlaanderen en vormde als het ware een prelude op het eigenlijke evenementenprogramma dat startte in 2018.

STARTSCHOT VAN DE INTERNATIONALE PROMOTIE VAN HET PROGRAMMA

De internationale promotie ging van start en de eerste strategische samenwerkingen met buitenlandse musea werden opgezet. Enkele voorbeelden:

> WENEN,
OOSTENRIJK

Eén van onze grootste internationale partners de voorbije jaren was het Kunsthistorisches Museum (KHM) in Wenen. Al in 2016 werkten we een meerjarenactieplan uit voor onze samenwerking en internationale promotie in Wenen en Berlijn, maar ook ver daarbuiten, zoals in de Verenigde Staten en Japan. Naar aanloop van het Rubensjaar opende het

KHM in 2017 de Rubens-tentoonstelling 'Kraft der Verwandlung' (de kracht van verandering). Deze tentoonstellingen vormden de ideale gelegenheid om het Vlaamse Meesters programma internationaal aan te kondigen.

> MOSKOU,
RUSLAND

De multimediatentoonstelling 'Bruegel - De Wereld op zijn kop' in 2017 was het officiële startschot van de Russische promotie voor het Vlaamse Meesters-programma.

Met behulp van multimedia-zalen, storytelling, touchscreens, motion graphics en surround geluidseffecten slaagde organisator Artplay er in om Bruegels werk op een zeer begrijpbare en moderne manier tentoon te stellen.

> LONDEN,
HET VERENIGD KONINKRIJK

Ook in het Trinity House in Londen stelden we het programma voor en bespraken we mogelijke samenwerkingsverbanden.

INTRODUCTIE VAN HET PROGRAMMA BIJ DE INTERNATIONALE REISSECTOR

Ook de Internationale reissector werd tijdig geïnformeerd over het aankomende evenementenprogramma.

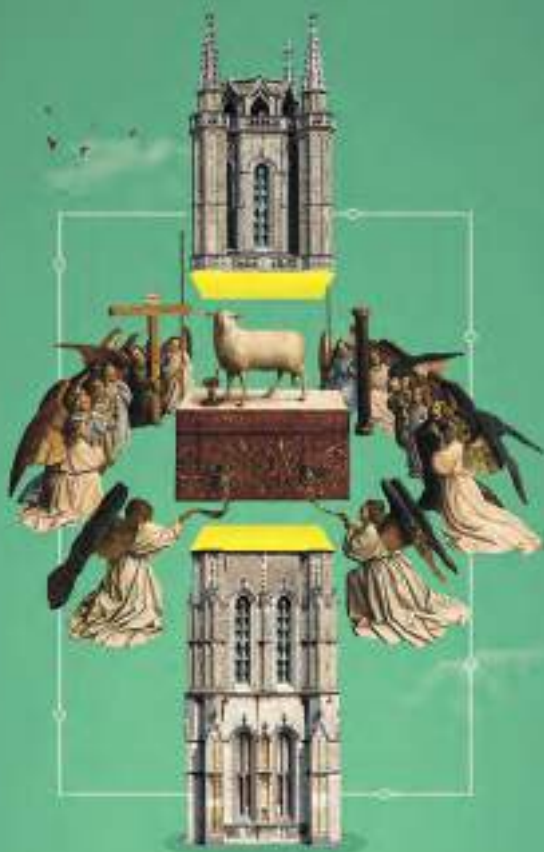
Het tweejaarlijkse Flanders - Brussels Travel forum, waarbij onze hotels, musea en andere toeristische spelers de internationale reissector warm maken voor onze Vlaamse troeven, stond in 2016 volledig in teken van de Vlaamse Meesters.

Zo'n 420 reisagenten en tour-operators uit 30 verschillende landen maakten in Gent kennis met het project en programma.

**FLEMISH
MASTERS**

Flanders
State of the Art

RUBENS – BRUEGEL – VAN EYCK

TRAVEL WITH OUR
FLEMISH MASTERS
TO THEIR HOMELAND
FLANDERS

VLAAMSE MEESTERS

RUBENS 2018 RU

ENS 2018 RUBEN

018 RUBENS 201

RUBENS 2018 RUBENS 2018

20

NS 2018

18 RUBENS 2018

HEFBOOM PROJECTEN

p 46

ANTWERPEN BAROK 2018.
RUBENS INSPIREERT.

- Rubens de meester kwam thuis
- Kennismaking met de “leading lady van de barok”
- De brug naar vandaag
- Tocht langs monumentale kerken

p 84

‘ADRIAEN BROUWER:
MASTER OF EMOTIONS’
IN HET MUSEUM VAN
OUDENAARDE EN DE
VLAAMSE ARDENNEN (MOU)

ANTWERPEN BAROK 2018.

Rubens inspireert.

Antwerpen ademt barok. Het is de enige stad ter wereld die op zoveel vlakken zo diep doordrongen is van Rubens en zijn barokerfgoed. Ook vandaag de dag is Rubens nog steeds een belangrijke inspiratiebron voor heel wat Antwerpenaren. Met het oog op die bijzondere connectie organiseerde de stad in 2018 het ambitieuze tentoonstellingsprogramma 'Antwerpen Barok' waarbij de historische barok in dialoog werd geplaatst met hedendaagse grootmeesters. Het culturele festival pakte uit met een gevarieerd programma in de stad vol muziek, theater, literatuur, street art, fotografie, installatiekunst, performances en wandelingen. Dit alles

werd mogelijk dankzij de inzet van en samenwerking met tal van grote en kleine partners. Een greep uit het aanbod van Antwerpen Barok:

- > Rubens de meester kwam thuis
- > Kennismaking met de "leading lady van de barok"
- > De brug naar vandaag
- > Tocht langs monumentale kerken

Karen Vandenberghe

projectleider Antwerpen Barok

en

Harlinde Pellens

communicatieverantwoordelijke Rubenshuis

Antwerpen Barok bood de kans om de grootste ambassadeur van onze stad nog eens extra in de kijker te zetten. En dat wierp duidelijk zijn vruchten af. We

merkten hoe de fierheid van de Antwerpenaren over Rubens toenam in 2018 en hoe hij als figuur weer volledig werd omarmd. We zagen ook hoe

RUBENS DE MEESTER KWAM THUIS

In de aanloop naar het barokfestival werd de collectie van het Rubenshuis verrijkt met een tiental nieuwe aanwinsten. De Kindermoord in Bethlehem was ongetwijfeld het meest merkwaaardige topstuk dat in bruikleen aan de

museumcollectie werd toegevoegd. Ook enkele andere werken van Rubens' hand, zijn leerling en vriend Van Dyck en van de Italiaanse meester Tintoretto kwamen naar Antwerpen.

Bert Watteuw

directeur Rubenshuis

Door de vaste collectie te verrijken met tijdelijke bruiklenen, kunnen er frisse accenten worden gelegd of krijgen oude bekenden nieuw gezelschap. Tijdens het barokjaar konden

we nog net iets hoger mikken: op een meesterwerk. Schilderijen met een verhaal doen het goed in een museum. Schilderijen die het verhaal zijn, doen het nog beter.

Een nieuw gebouw door Robbrecht en Daem architecten biedt onderdak aan technieken, hedendaagse publieksfaciliteiten, een bibliotheek en kantoren. Op respectabele afstand van het historische huis ontsluit het gebouw de site via een nieuwe ingang met een nieuwe routing door het museum. We stellen nieuwe ruimtes in het huis open voor

publiek en vertellen elders delen van ons verhaal met nieuwe technologie. Dat bijvoorbeeld de nieuwe bibliotheek is ingepland op de plek die Rubens daar zelf al voor bestemde, is tekenend voor hoe zorgvuldig die bruggen naar vandaag worden gemaakt.

KENNISMAKING MET DE “LEADING LADY VAN DE BAROK”

Ook minder bekend – maar zeker niet minder groot! – baroktalent kreeg een platform tijdens het barokjaar. Zoals Michaelina Wautier, ook wel de ‘leading lady van de barok’ genoemd. Het is kunsthistorica Katlijne Van der Stighelen die Wautier op de kaart wist te zetten en mee

aan de basis lag van een unieke tentoonstelling over haar in het MAS. In wereldpremière werd het veelzijdige werk voorgesteld van deze bijzondere kunstenares die groot werd in een periode waarin het als vrouwelijke artieste haast onmogelijk was om furore te maken.

KENNISMAKING MET DE "LEADING LADY VAN DE BAROK"

Michaelis (1661-1728)

He is a Dutch painter. The most important works of his are the portraits of the members of the House of Orange-Nassau. He was born in Amsterdam and died in The Hague.

Michaelis painted portraits of the members of the House of Orange-Nassau. He was born in Amsterdam and died in The Hague.

Michaelis painted portraits of the members of the House of Orange-Nassau. He was born in Amsterdam and died in The Hague.

KENNISMAKING MET DE "LEADING LADY VAN DE BAROK"

Katlijne Van der Stighelen,
kunsthistorica en curator van
de tentoonstelling 'Michaelina,
leading lady van de barok'

Al meer dan 20 jaar was ik in de ban van Michaelina Wautier en koesterde ik de droom om iedereen kennis te laten maken met haar uitzonderlijke talent. Net omdat ze zo onbekend was, bleek dit echter een bijna onmogelijke missie. Tot Antwerpen Barok... Ook in de kunstwereld is er de laatste jaren terecht steeds meer aandacht voor diversiteit en vergeten of achtergesteld talent. In die zin was Antwerpen Barok in 2018 het

uitgelezen momentum om met Michaelina, de leading lady van de barok, kennis te maken. Door haar in de schijnwerpers te plaatsen met een tentoonstelling kreeg deze unieke kunstenares eindelijk de aandacht en waardering die ze verdient. Sinds de tentoonstelling in het MAS is ze niet meer weg te denken uit de canon van de barok en staat ze internationaal op de kaart. Zelfs Google bracht in juni 2019 een ode aan haar met een

gepersonaliseerde Doodle op de homepage! Toegegeven, ik had nooit durven dromen dat we dit zouden kunnen realiseren. Bezoekers van de tentoonstelling waren erg onder de indruk en ook wel vaak stomverbaasd. “Het is bijna niet te geloven dat dit werk door een vrouw is gemaakt!”, was een vaak terugkerende reactie. En eerlijk, ik kon dat best begrijpen. Want het is nu eenmaal een zeer

zeldzaam gegeven dat een vrouw uit de 17de eeuw zo'n hoogstaand kwalitatief werk heeft kunnen realiseren, wetende dat schildersopleidingen in de vroegmoderne tijd eigenlijk enkel waren weggelegd voor mannen. Dit maakt het hele verhaal en mysterie rond Michaelina en haar buitengewone schilderstalent natuurlijk extra fascinerend.

KENNISMAKING MET DE "LEADING LADY VAN DE BAROK"

DE BRUG NAAR VANDAAG

Antwerpen Barok bracht het verhaal van de historische barok, maar belichtte evenzeer hoe deze stijlperiode en de invulling die Rubens en zijn tijdgenoten eraan gaven ook vandaag nog steeds heel wat kunstenaars inspireert:

1. 'SANGUINE/BLOEDROOD

Via uitzonderlijke bruiklenen werd klassieke barokkunst in dialoog geplaatst met het werk van hedendaagse artiesten. Of hoe bezoekers het beste van twee werelden konden ervaren op de tentoonstelling 'Sanguine/Bloedrood' in het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen.

2. PAUL KOOIKER

Fotograaf Paul Kooiker maakte eenmalig een bijzonder uitstapje naar de barok van zowel Rubens als Rembrandt.

3. BAROQUE BUREZ

Ook de Oostendse fotograaf Athos Burez liet het publiek via beelden en installaties aan het MAS kennismaken met zijn eigenzinnige kijk op verschillende barokgenres.

4. COKERYEN

Fotograaf Tony Le Duc liet zich dan weer inspireren door werk van barokschilder Frans Snijders en zijn tijdgenoten en kwam tot een eigentijdse en verrassende invulling van barokke voedingsstillevens.

5. EXPERIENCE TRAPS

'Experience Traps' in het Middelheimmuseum leidde iedereen – naar ware barok-traditie – om de tuin via het werk van verschillende hedendaagse internationale kunstenaars.

6. PLANTIN-MORETUS

Rubens kreeg vaak opdrachten voor ontwerpen of illustraties van de drukkersfamilie Plantin-Moretus. De expo in het museum Plantin-Moretus stond volledig in het teken van de liefde van de uitgever voor het vak en legde gelijkenissen bloot tussen de werkwijze vroeger en nu.

7. BAROQUE MURALS

Tijdens het barokjaar werd street art ingezet als “barokke propaganda” van het feestjaar. Op vier plekken in de stad kreeg het straatbeeld een make-over door de Belgische Yvon Tordoir en drie andere internationale graffiti-artisten.

SANGUINE/BLOEDROOD

PAUL KOOIKER

*Auge luer defenditur
vel deficiat potius
incertum tempore
scilicet*

*Ecclesia cum cunctis, libro,
et pluri cunctis, et de lege Spiritus sancti,
ut in titulo Ambrosii Sacrorum, sed hoc
in decretis non, in facta via
scriptura, de qua habita solentia et
gloriosa*

*Auge luer pugnare
defenditur
vel deficiat potius
incertum tempore
scilicet*

**BREVIARIUM
ROMANUM,
Ex decreto sacrosancti Concilii
Tridentini restitutum,
Pii V. Pont. Max. iussu editum,
ET
CLEMENTIS VIII. auctoritate recognitum.**

**ANTWERPIE
EX OFFICINA PLANTINIANA
Apud Viduam et Filios la. Manai
M. DC. XIV.**

Dominus Petrus

Dominus Petrus

TOCHT LANGS MONUMENTALE KERKEN

Een uitgestippelde wandeling bracht bezoekers naar vijf monumentale kerken waar barok en de wereld van Rubens tot leven kwamen door visuele kunst, dans en muziek: de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, de Sint-Pauluskerk, de

Sint-Andrieskerk, de Sint-Carolus Borromeuskerk en de Sint-Jacobskerk. Deze kerken behoorden ooit tot de meest enthousiaste opdrachtgevers voor nieuw werk van Rubens en zijn tijdgenoten.

ADRIAEN BROUWER: MASTER OF EMOTIONS

in het Museum van Oudenaarde en
de Vlaamse Ardennen (MOU)

Het is alom bekend dat Rubens zich volop liet inspireren door de klassieke oudheid en Italiaanse renaissance, maar wat echter niet veel mensen weten, is dat hij ook grote bewondering had voor zijn tijdgenoot en pionier van de genreschilderkunst Adriaen Brouwer. Bij zijn dood telde Rubens maar liefst zeventien schilderijen van de in Oudenaarde geboren meester in zijn collectie.

Om deze getalenteerde kunstenaar te eren, zette de stad Oudenaarde een retrospectieve tentoonstelling op rond zijn werk en leven. Het hieraan gekoppelde activiteiten- en evenementenprogramma zette de stad, haar cultureel erfgoed en het omringende landschap in de kijker.

ADRIAEN BROUWER

Eva Roels

diensthofd Toerisme Oudenaarde

EEN BELANGRIJK PROJECT VOOR DE STAD, GEDRAGEN DOOR VELE HANDEN

Adriaen Brouwer was natuurlijk al lang een boegbeeld voor de stad Oudenaarde, maar de

fierheid van de inwoners is sinds het project enkel nog toegenomen. Voor velen onder hen was het immers de eerste keer dat ze van zo dichtbij kennis konden maken met het werk en uitzonderlijke talent van deze in Oudenaarde geboren meester.

De samenhang was enorm. Niet enkel de toeristische dienst was betrokken, maar ook tal van lokale verenigingen en ondernemers sprongen mee op de kar. Naast de prestigieuze tentoonstelling in het MOU werd Brouwer nog via allerlei andere manieren geëerd in de stad. Ik denk nu bijvoorbeeld aan een theatervoorstelling over hem of aan Brouwerij Roman die voor de gelegenheid naast het al bestaande Adriaen Brouwer-bier een bijkomend Adriaen Brouwer Oaked-bier en trippelbier op de markt bracht. Of de Adriaen Brouwer-taart – die je in heel wat lokale bakkers kunt verkrijgen – die extra in de kijker werd gezet.

HET BEGIN VAN MEER

Voor het MOU en bij uitbreiding de hele stad Oudenaarde was dit project bovendien ook een unieke opportuniteit om voor het eerst op internationaal niveau mee te spelen. De

tentoonstelling was er een met internationale allures en daardoor hebben we ons echt weten te profileren als belangrijke speler in een netwerk van buitenlandse musea. Iets wat ongetwijfeld in ons voordeel zal spelen wanneer we binnen toekomstige projecten bruiklenen willen aanvragen. Het spreekt voor zich dat we ons uiterste best zullen doen om die positie te behouden. Sowieso gaan we de komende jaren sterker inzetten op onze Oudenaardse wandtapijten die wereldfaam genieten. Ook het inspelen op nieuwe trends en het inzetten van bijvoorbeeld audiovisuele middelen en de ontwikkeling van educatieve programma's staan op de planning.

RUBENS EN BAROK OVER DE GRENZEN HEEN

Om onze Vlaamse Meesters en alle activiteiten in het kader van het project ook internationaal de nodige ruchtbaarheid te geven, werd jaarlijks een groot omvattende internationale promotiecampagne opgezet. Die promotie stoelde telkens op drie pijlers: tradewerking, specifieke persacties en promotie naar het grote publiek, zowel online als offline.

Enkele hoogtepunten van de buitenlandse promotieactiviteiten rond Rubens en Vlaanderen:

p 94
VOORSTELLING VAN HET
PROGRAMMA IN
- LONDEN
- KEULEN

p 98
SAMENWERKING MET HET
MUSÉE DU LUXEMBOURG IN
PARIJS

p 102
RUBENSAVOND IN DE
SCOTTISH NATIONAL
GALLERY IN EDINBURGH

p 106
'EARLY RUBENS'-
TENTOONSTELLING IN SAN
FRANCISCO

p 110
360° VIDEO'S OP SPAANS
REISPLATFORM

p 112
INTERNATIONALE
PERSAANDACHT VOOR
RUBENS

VOORSTELLING VAN HET PROGRAMMA

IN ONDER MEER LONDEN...:

Onder een indrukwekkende plafondschildering van Peter Paul Rubens in het Banqueting House brachten we het programma in stijl onder de aandacht van de Britse pers.

... EN KEULEN:

Tijdens de 10e editie van het jaarlijkse mode- en designevenement Le Bloc in Keulen, sloegen we de handen in elkaar met Thalys en grepen we de kans om de Antwerpse Barok in de kijker te zetten.

VOORSTELLING VAN HET PROGRAMMA (LONDEN)

VOORSTELLING VAN HET PROGRAMMA (LONDEN)

SAMENWERKING MET HET MUSÉE DU LUXEMBOURG IN PARIJS

Drie maanden lang konden bezoekers genieten van een Rubenstentoonstelling in het Musée du Luxembourg in Parijs, het paleis waarvoor Rubens één van zijn belangrijkste meesterwerken realiseerde: de Medici-galerie (Louvre, Parijs).

Tijdens een groots netwerk-vent in datzelfde museum kregen professionals uit de Franse reisindustrie de kans om de lopende tentoonstelling te bezichtigen en het barokprogramma in Antwerpen te ontdekken.

RUBENSAVOND IN DE SCOTTISH NATIONAL GALLERY IN EDINBURGH

Via een bruikleen was Rubens' portret van zijn dochter Clara Serena tijdelijk te bewonderen in de Scottish National Gallery in Edinburgh. We maakten van de gelegenheid gebruik om er een event te organiseren om het Rubens- en

barokprogramma voor te stellen en via Brussels Airlines een reis naar Antwerpen, inclusief privérondeleiding in het Rubenshuis, te verloten.

RUBENS EN BAROK OVER DE GRENZEN HEEN

‘EARLY RUBENS’- TENTOONSTELLING IN SAN FRANCISCO

Voor de vijf maand durende prestigieuze Rubens-tentoonstelling ‘Early Rubens’ in het Legion of Honor Museum - een onderdeel van de Fine Arts Museums of San Francisco - werden meer dan 50 werken uit private en publieke collecties in Europa en Noord-Amerika samengebracht. Dit was een ideale gelegenheid om Vlaanderen op de kaart te zetten en een uitgelezen kans

om bij de cultuurminnende Amerikaan het Vlaamse Meesters-project te promoten.

Naar aanleiding van de tentoonstelling gaf onze CEO Peter De Wilde een inspirerende speech op het openingsdiner.

'EARLY RUBENS' IN SAN FRANCISCO

360° VIDEO'S OP SPAANS REISPLATFORM

We maakten een 360°-video waarin we doorheen Antwerpen langs de vele Rubensbelevingen reizen. De video werd gedeeld op een platform voor zo'n 1500 Spaanse reisagentschappen die over virtual reality-brillen beschikken.

Ook voor Bruegel (doorheen Brussel) en van Eyck (in Gent) maakten en deelden we soortgelijke video's op het

Spaanse platform. Het doel is om zowel de reisagenten als hun klanten de kans te bieden om een virtueel bezoek te brengen aan Vlaanderen en om ze zo warm te maken om onze meesters en hun erfgoed ook in het echt te komen ontdekken. De video's zijn ook terug te vinden op Facebook en YouTube en worden daarnaast vaak getoond op (culturele) evenementen.

art dossier
Speciale

FIANDRE

UN 2018 TRA BAROCCO E ARTE CONTEMPORANEA

BEELINORSE
MUSEUM ONDAG 21. JUNI 2018

Anthony van Dyck og andre barokke malere i et museum. De er her for at vise deres kunst, der har betydning for os i dag. De er her for at vise os deres kunst, der har betydning for os i dag. De er her for at vise os deres kunst, der har betydning for os i dag.

1 ОТПРАВНОЙ ТОЧКОЙ маршрута логично сделать дом хозяина фестиваля, где сейчас вовсю идут реставрационные работы над портиком, «визитной карточкой» Rubens House, и редким свидетельством архитектурного опыта художника. Коллекция музея недавно пополнилась новыми шедеврами, впервые вернувшимися после продажи на свою историческую родину. Дом-музей Рубенса

2 ИДЕЯ КУРАТОРА выставки Люка Тейманса состоит в том, чтобы совместить дух мастеров барокко с видением современного художника. В экспериментальном пространстве музея современного искусства ступают за новыми шедеврами.

3 ФОНТАН, ЛАБИРИНТ, оптические иллюзии, живые картины – эти и другие барочные мотивы вдохновляют современных художников на создание инсталляций и арт-объектов, созвучных Новому времени. Антверпен собрал лучшие их образцы в огромном (12 гектаров) парке-музее под открытым небом. Музей Мидделхайм, выставка Experience Traps, до 30 сентября

4 ГЛАВНОЙ ГЕРОИНЕЙ «барочного» года, без сомнения, стала таинственная Михаэлина Вотье. Впервые в мире широкой публике стали доступны работы этой незаурядной современницы Рубенса, сумевшей пробить потолок предассудков XVII века и не затеряться в лабиринтах истории искусства. Мидделхайм, до 30 сентября

INTERNATIONALE PERS

www.press

Eine Sonderveröffentlichung des ZEIT Weltkunst Verlags

WELTKUNST

WELTKUNST

Frühjahr 2018

Barockjahr in Antwerpen: Die Höhepunkte

Rubens inspiriert Mit außergewöhnlichen Ausstellungen und einem vielfältigen Programm feiert Antwerpen 2018 den flämischen Barock – und seine Meister der Gegenwart

ANWERP MAY NOT have the prestige of Brussels or the chocolate-box appeal of Bruges, but it has a fascinating history, lively arts scene and charming old town. Its medieval churches and 17th-century townhouses are a treasure trove of Baroque art and architecture, while the port has been scrubbed up and is now the place to find the city's trendiest bars and galleries.

RUBENS – THE LOCAL HERO

This year Antwerp is paying homage to the grandfather of Flemish Baroque, Peter Paul Rubens. In the early 1600s, Antwerp was at the centre of the Counter-Reformation. Having reconquered the southern Netherlands, the Hapsburg monarchs lavishly refurbished the churches and their painter of choice was local boy Rubens, who returned to Antwerp from Italy with a sensuous new style of painting.

At his former home and studio, the Rubenshuis, you can see a new self-portrait alongside two by his most talented pupil, Anthony Van Dyck – one cherubic, one cocky. The city's Roman Catholics get their first glimpse of Baroque art at the Cathedral of Our Lady, and how they must have gasped: his three sharpshooters (above) are so vast and vital, you suspect Christ axed his disciples to move. (16

modelled Mary Magdalene on his late Isabella, who had recently died of the plague. But Rubens thought the Gothic, not old-fashioned, he helped design the extravagant Church of St Charles Borromeo for the Jesuits and contributed 40 paintings which were mostly destroyed when the church was struck by lightning a century later. Even so, the interior is palatial. Chapel of St Mary has survived as Rubens' shrine, it, with golden-haired angels frolicking on the ceiling.

For the full programme of Baroque Antwerp exhibitions and events, go to visitantwerpen.be/en

OLD-TOWN CHARM

In the 19th century, Antwerp was the richest and most cosmopolitan city in Europe. It sits at the mouth of the River Scheldt and was the first stop for Spanish and Portuguese ships returning from the Americas, laden

**Antw
attract**
Belgium's second city ever to reach, and full great beer... and even

142

MARTES, 24 JULIO 2

Pu
El gran empap barroq repleto

Version baroque Anvers

QUELLE SOIT CULINAIRE, VESTIMENTAIRE OU ARTISTIQUE, LA CRÉATION SAIT S'ÉPANOUIR À ANVERS. EN 2018, PLACE À LA CÉLÉBRATION DE LA PEINTURE AVEC RUBENS, MONSTRE SACRÉ DE L'HISTOIRE DE L'ART.

PAR LAURENCE ROUSSEAU

with sugar and spices. The spoils from this golden age still gleam in the medieval heart of the city, the Grote Markt (main picture) – a plaza with a majestic city hall and a row of guild houses with gilded statues. It's a lovely place for coffee, and the cobble lanes off the square are cat-free and full of quirky boutiques and tempting chocolate shops.

CUTTING-EDGE ARCHITECTURE

Once home to dockers and warehouses, the old port is rapidly transforming into Antwerp's trendiest neighbourhood. The centrepiece is the Museum aan de Stroom or MAS (above right), a ten-storey red tower with curved glass windows. In June, there's an exhibition celebrating Michielina Wautier, a female contemporary of Rubens who never made it into the art-history books. The jury is still out on Zaha Hadid's Port House, however, a diamond-shaped glass box squaring on an old fire station in the new port (it's an office, but free to visit).

JULIO 2018

MONOGRÁFICO ESPECIAL

LA VANGUARDIA 1

LA VANGUARDIA

V I A J A R

REVISTA DE PRENSA DE VIAJES Y TURISMO

uro Rubens

ran artista flamenco
papa Amberes y exhibe su
roquismo en un festival
leto de ocio y cultura

INTERNACIONALE PERS

ncore ses créateurs de mode avec
Six d'Anvers », c'est sans conteste
ar la destination sous une approche
une programmation foisonnante et
ente du Thalys qui porte la cité belge
Paris, la gare en impose par ses vo-
cathédrale dédiée à la révolution
pourtant la légèreté qui prévaut
rtuaire qui fut capitale européenne
1993 et où les principales tendances
lisent à ciel ouvert.

Dr. Susanne Waldorf,

reisleidster en marketeer
bij Studiosus Reisen, München

Veel reizigers die deelnemen aan onze studiereizen zijn vertrouwd met Da Vinci, Rafaël, Titiaan,... maar van Rubens, Bruegel of van Eyck hebben ze vaak nog maar zelden gehoord. Wanneer ze tijdens hun reis dan eindelijk kennismaken met het werk van deze Vlaamse meesters, is de verbazing en verwondering meestal enorm. Het is een fantastische

ontdekking - de glans van de kleuren, de ongelooflijke details en de eerbiedige illustraties van wat er in die tijd belangrijk was voor de mensen. Pas op dat moment wordt duidelijk hoe vooraanstaand de Vlaamse schilderkunst ooit was. Veel Italiaanse kunstenaars lieten zich inspireren door de unieke stijl van de Vlaamse meesters.

Ik ben een enorme fan van Rubens. Het was geen liefde op het eerste gezicht want het kostte me enige tijd om in te zien hoe briljant zijn werk is. Uiteindelijk heb ik mijn dochters naar zijn vrouwen genoemd. Er zit zoveel passie en kracht in zijn schilderijen dat ze me echt diep kunnen raken. Je kunt de emotie voelen, alsof je getuige bent van wat er op het doek

gebeurt. Daarnaast heb ik veel respect voor Bruegels' werk. De "gewone" burgers kregen een hoofdrol in zijn werk. Bruegel leerde ons dat de gewone man een waardevol deel van de samenleving was en dat zijn leven de spiegel van de mensheid symboliseerde. Gewoon briljant! In veel andere landen was dat in die tijd ondenkbaar.

EN OOK...

p 120

VIRALE MEDIA-CAMPAGNE:
RUBENS DOORBRAK
ARTISTIEKE CENSUR OP
FACEBOOK

p 128

VLAAMSE MEESTERS KENNEN
GEEN DREPELS

p 134

SUCCESSVOLLE
SAMENWERKINGEN MET
ONDER MEER DE LIJN,
HORECA VLAANDEREN EN
BRUSSELS AIRPORT

p 144

AANKOOP
RUBENSKASTEEL

p 150

VOORUITBLIK OP HET
BRUEGELJAAR

VIRALE MEDIA- CAMPAGNE:

Rubens doorbraak artistieke censuur op Facebook

Groot was de verwondering toen Facebook onze advertentie met een afbeelding van het schilderij 'De kruisafneming' van Rubens verwijderde wegens "aanstootgevend". Dat het socialemediaplatform ook artistiek naakt weert, konden we niet zomaar laten gebeuren. Actie drong zich op. Samen met een netwerk van musea en culturele instanties schreven we een open brief aan Facebookbaas Mark Zuckerberg met het voorstel om de koppen bij elkaar te steken en tot een oplossing te komen. Aanvullend zetten we een ludieke stunt op in het Rubenshuis. De 'Facebookpolitie' haalde daar nietsvermoedende bezoekers weg bij schilderijen om ze te beschermen tegen al

dat 'oh zo gevaarlijke naakt'. De stunt werd gefilmd met verborgen camera's en ging de hele wereld rond.

Onze acties loonden. Enkele weken later zaten vertegenwoordigers van Facebook en Toerisme Vlaanderen samen om oplossingen te bespreken tegen de censuur bij de online promotie van de Vlaamse Meesters. Het socialemediaplatform gaf aan dat ze hun achterliggende algoritmes aangepast hebben. Of hoe de slinger op amper twee maand tijd van 'inappropriate content' naar 'approved content' sloeg voor onze Vlaamse Meesters. De internationale media-aandacht voor deze stunt was overweldigend:

Facebook
attn: Mark Zuckerberg
1 Hacker Way
Menlo Park, California 94025 - USA

19th July 2018

Cultural censorship by Facebook

Dear Mr Zuckerberg,

Indecent. This is the word used to describe the breasts, buttocks and cherubs of Peter Paul Rubens. Not by us, but by you.

The bare breasts and buttocks painted by our artist are considered by you to be inappropriate. We have noticed that Facebook consistently rejects works of art by our beloved Peter Paul Rubens.

Even though we secretly have to laugh about it, your cultural censorship is making life rather difficult for us. After all, we want to use your platform to promote both our Flemish Masters as well as Flanders as the perfect place to discover their works of art. Because art lovers use Facebook too. And because you have made it possible for us to reach out to art lovers on different continents.

Perhaps it would be a good idea to meet up for coffee? We can then discuss how best to showcase our Flemish Masters on your platform, giving them a place that they deserve. Because, as you probably know, art brings people together, just like social media does. If Peter Paul Rubens had created a Facebook account in his lifetime, he would have had an extraordinary number of people following his fan page.

Are you willing to help us think of a solution to this problem? That way, everyone in the world can marvel at the magnificent brushstrokes made by Rubens and our other Flemish Masters.

If you can, we will gladly swap that coffee for a refreshing Belgian beer. We hope to hear from you soon.

VISITFLANDERS supported by a network of museums and cultural institutions

Peter De Wilde, CEO VISITFLANDERS | **Ben Van Beneden**, Director Rubens House | **Prof. Dr. Manfred Sellink**, General Director and Head Curator, Royal Museum of Fine Arts Antwerp | **Till-Holger Borchert**, Director Musea of Bruges | **Prof. Dr. Jan Van der Stock**, Full Professor Faculty of Arts - KU Leuven | **Paul Dujardin**, Chief Executive Officer – Artistic Director Bozar | **Marieke D'Hooghe**, co-ordinator Monumental Churches Antwerp | **Dieter Vankersbick**, Business Director M HKA | **Alexandra De Poorter**, General Director a.l. Royal Museums of Art and History | **Ludo Collin**, Canon Saint Bavo's Cathedral | **Elviera Velghe**, Director FOMU | **Hildegard Van de Velde**, Curator The Slijders/Rockox House | **Luk Vanackere**, Director Gaasbeek Castle | **Peter Wouters**, Director Openbaar Kunstbezit Vlaanderen | **Lukasweb**, Art In Flanders | **Sigrid Bosmans**, artistic director and **Anouk Stulens**, managing director, Museum Hof van Busleyden | **Geertrui Vankerhoven**, Curator MOU | **Michel Draguet**, Royal Museums of Fine Arts of Belgium | **Dr. Sabine Haag**, Director General Kunsthistorisches Museum Wien | **Christa Zaat**, Virtual Curator and President of Female Artists In History

VISITFLANDERS

Rubens

faceb k

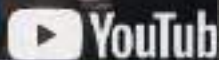
© Collectie Stad Antwerpen, Rubenshuis

VIRALE MEDIA-CAMPAGNE

16th c. RUBENS PAINTINGS

21st c. SOCIAL MEDIA REGULATIONS

126
MUSEUS NA BÉLGICA PROTESTAM CONTRA A CENSURA DO NU ARTÍSTICO PELO FACEBOOK

Facebook tourism ad of a be C

FOX NEWS
U.S. | Politics | World | Sports | Business | Entertainment | Sports | Lifestyle | Health | TV | Fox Nation | Games | Store

Facebook censorship: Nude paintings by Rubens run afoul of social network

Слишком пошло для Facebook?

BBC World Service @bbcworldservice

Why has the nudity in some of Belgium's pieces of art made Facebook hit the block? Gallery bosses are now due to meet the giant.

Facebook банирует полотнатурой

Facebook 'Playfully' Mocked for Taking Down Topless Jesus Image Over Nudity Ban

EURONEWS NOW
ANGER THAT NUDE IMAGES FROM ART HAVE BEEN BANNED

en Sie sich dieses Bild nicht an, zu Sicherheit!

BELEGA FACEBOOK Facebook analiza pintores flamencos

So protestieren belgische Museen gegen Facebooks Nacktheits-Bann

Book under fire for banning
and showing Rubens painting
of chested Jesus

Schauen Sie sich dieses Bild nicht
an, zu Ihrer Sicherheit!

Wie die Fremdenverkehrsbehörde „Visit Flanders“ ihren
Kontowirbeln Facebook zeigt, was ein edler Rubens
ist.

m's most famous
block button?
the social media

"After all, we want to use your platform to promote both our Flemish masters
as well as Flanders - because art lovers use Facebook too.

"If Peter Paul Rubens had created a Facebook account in his lifetime, he would
have had an extraordinary number of people following his fan page."

The letter asks Facebook to rethink its policy on what is allowed to be
published.

The Flanders Tourist Board is currently attempting to attract more
its Flemish Master Project, which puts the spotlight on
Century artists in the region.

Poking fun at Facebook
YouTube showing it
away from paintings!

A visitor stands in front of the painting 'Leda and the Swan' (1598-1600)
by Peter Paul Rubens in Dresden, Germany, June 22, 2018. A Belgian
tourism board said its Facebook posts advertising its own Rubens'
exhibition were removed by the social network because they violated
Facebook's advertising policies.

NEWS

Museen kämpfen gegen Social Media
Zensur

izarará en Flandes su censura a cuadros de
ncos

Facebook angers Flanders v
Rubens Dan

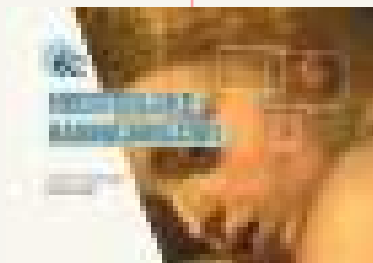
VIRALE MEDIA-CAMPAGNE

MailOnline

VLAAMSE MEESTERS KENNEN GEEN DREMPELS

Vlaamse Meesters kennen geen drempels! Hun artistieke erfenis is er voor iedereen en moet dus ook breed toegankelijk zijn. In samenwerking met Iedereen Verdient Vakantie gingen op verschillende locaties in Antwerpen workshops door. Korte theaterstukjes, telkens geïnspireerd op een werk van

Rubens, waren het vertrekpunt om verwondering te delen. Verschillende mensen van allerlei culturele en sociale organisaties uit Vlaanderen en Brussel tekenden present op deze inspiratiedag in de Sint-Jacobskerk, het Rubenshuis en het Snijders en Rockoxhuis.

EN OOK...

Veerle Timmermans

Rap op Stap Limburg, onderdeel van Horizont vzw.
(Horizont vzw staat mensen met een beperkt budget
bij in het vinden van betaalbare en zinvolle
vrijtijdsbesteding.)

Vrije tijd is zo'n kostbaar goed. Voor mensen in armoede is het vaak niet makkelijk om tijd te vinden voor kunst en cultuur. Als je de ganse dag moet cijferen om rond te komen, dan heb je geen ruimte voor vrije tijd. Dat cijferen en puzzelen vraagt energie die je niet voor iets

anders kan gebruiken. Nochtans kan een daguitstap heel veel zuurstof brengen. Maar als mensen dan een voet 'op het plateau' hebben gezet, ontdekken ze vaak dat kunst en cultuur ontdekken ruimte geeft, of inspiratie, of rust. En dan zijn ze vaak vertrokken voor meer.

...zullen kennen me
...Nederlands
...om onze activiteiten
...te volgen

Al onze activiteiten
moeten bereikbaar
zijn met het
baar vervoer

Het niveau v
aanbod zal daale
daardoor blijft ons
gewone publiek weg

SUCCESSVOLLE SAMENWERKINGEN:

met onder meer De Lijn,
Horeca Vlaanderen en Brussels Airport

1. BRUSSELS AIRPORT

Via belevingshoeken op Brussels Airport werden passagiers ondergedompeld in de Vlaamse troeven, waaronder onze Vlaamse Meesters.

2. DE LIJN

Een barok-Lijnbus reed door de straten van Oudenaarde.

3. HORECA VLAANDEREN

Barok-koken met een twist: we brachten een culinaire inspiratiegids uit met barokke recepten in een modern jasje.

136

136

EN OOK...

The train will take you to
Bruges before you can say:
"Probleem met praline, aububliet."

SAMENWERKING MET BRUSSELS AIRPORT

SAARLAND
KONINKRIJK DER DUITSE BOND

horeca
vereniging Vlaanderen

VLAAMSE MEESTERS 2018-2020

Meesters
KONINKRIJK DER DUITSE BOND

Barok koken

met een twist.

Stapt in op het programma Vlaamse Meesters 2018-2020!

Bring typische Vlaamse gerechten op een bord.

Mix met creatieve gerechten, maar wel altijd op een bord.

Inschrijving nu via de website

2018, he

De wereld komt aan

De wereld is een groot boek.
De wereld is een groot boek.
De wereld is een groot boek.
De wereld is een groot boek.
De wereld is een groot boek.
De wereld is een groot boek.
De wereld is een groot boek.
De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

De wereld is een groot boek.

AANKOOP RUBENSKASTEEL

In juli 2019 kochten we Het Steen, ook het Rubenskasteel genoemd, in Elewijt aan. Deze aankoop kadert binnen onze ambitie om een Vlaams kastelennetwerk uit te bouwen voor toeristen uit binnen- en buitenland.

Samen met bewoners, bezoekers en ondernemers dachten we na over de best mogelijke toekomstige invulling van het kasteel en kasteeldomein. We organiseerden samen met de gemeente Zemst zelfs een kasteelwarming om buurtbewoners kennis te laten maken met het kasteel en om hun ideeën met ons te delen.

Tijdens het openingsweekend in mei 2021 lichtten we al een tipje van de sluier van de mogelijke herbestemmingsplannen. Het finale herbestemmingsproject wordt verder uitgewerkt in 2022.

VOORUITBLIK OP HET BRUEGELJAAR

KUNSTLEZINGEN IN SAMENWERKING MET BRAFA

In Rusland organiseerden we vanaf 2018 en in samenwerking met Brussels Art Fair (BRAFA) verschillende kunstlezingen over Vlaamse Meesters. De doelgroep hiervoor was het Russische kunstminnend publiek. In 2018 werd er naast een lezing over Michaelina Wautier ook een over Bruegel gegeven om het programma voor 2019 in de schijnwerpers te zetten.

ONCE IN A LIFETIME

Na 'Kraft der Verwandlung' in 2017 bood 'Once in a Lifetime' in 2018 een ongezien overzicht van het werk van Bruegel in het Kunsthistorisches Museum in Wenen. Deze tentoonstelling werd officieel geopend in aanwezigheid van Koning Filip en Koningin Mathilde.

Sabine Haag
directeur Kunsthistorisches Museum
(KHM) Wenen

Het bijzondere aan de samenwerking tussen het KHM en Toerisme Vlaanderen is voor mij het gezamenlijke doel dat we voor ogen hebben, met name onze historische banden behouden, koesteren en verder aansterken. En dit natuurlijk altijd met duurzaamheid en het belang voor de bezoeker voorop! Want we hebben allemaal baat bij een publiek dat geïnteresseerd is in kunst en cultuur en in de waarde ervan voor de samenleving, de toekomst van ons welzijn, amusement, plezier, reflectie, troost,... Een publiek dat naar kunst kijkt als een bron van betovering, oriëntatie en een middel voor communicatie en persoonlijke ontwikkeling. Dat is ook de reden waarom ik zoveel waarde hecht aan samenwerkingen als deze, waarbij mensen en organisaties elkaar leren kennen, ideeën uitwisselen en samen tot nieuwe unieke projecten komen.

De acties die de afgelopen jaren in het kader van onze samenwerking hebben plaatsgevonden in Wenen, hebben ongetwijfeld een grote bijdrage geleverd aan de positionering van Vlaanderen als unieke kunst- en erfgoedregio. Maar het verhaal stopt hier niet. De Vlaamse Meesters zijn intussen niet meer weg te denken uit het Kunsthistorisches Museum. De collectie van de Vlaamse Meesters, van van Eyck tot Van Dyck, van Roger van der Weyden tot Peter Paul Rubens, van Pieter Bruegel de Oude tot Jan Bruegel de Jonge, maakt permanent deel uit van onze museumcollectie. En wie weet bewandelen we in de toekomst nog wel andere paden samen, want Vlaanderen heeft naast haar meesters nog zoveel meer te bieden. Zo koester ik bijvoorbeeld ook een enorme waardering voor de Vlaamse heden-daagse modesector en de Antwerpse Zes.

156

EN OOK...

157

VOORUITBLIK OP HET BRUEGELJAAR

и Брюссельская ярмарка искусства BRAFA
лет лекцию Кристины Карен

р Брейгель Старший
художественная дин ст
ты успеха»

019 BRUEGEL 201

EL 20 BRUEGE

UEGEL 2019 BRU

EL 2019 BRUEGE

19 BRUEGEL 201

EL 2019 BRUEGE

JEGEL 2019 BRU

EL 2019 BRUEGE

We weten bitter weinig over het leven van Pieter Bruegel de Oude (ca. 1525/1530 – 1569). Vierhonderdvijftig jaar na zijn dood is hij nog steeds een raadselachtige persoonlijkheid.

Hij woonde achtereenvolgens in Antwerpen en Brussel en ondernam een reis naar Italië. In 1563 trouwde hij in de Kapellekerk in Brussel en werd vader van twee zonen: Pieter Brueghel de Jonge en Jan Brueghel de Oude. Beiden zouden succesvolle en voornamelijk schilders worden.

Uit zijn werk blijkt dat Bruegel gefascineerd was door de mens, zijn handelingen en de hem omringende wereld. Hij observeerde gewone mensen in hun dagelijkse handelingen

en doorspekte zijn werken met ironie en visuele humor. Hij schilderde enkele wereldbekende werken waarin het plattelandsleven centraal staat. Men noemt hem om die reden ook wel eens 'Boerenbruegel'.

Bruegel staat bekend om zijn adembenemende landschappen en zijn moraliserende en religieuze schilderijen en etsen waarin hij menselijke gebreken aan de kaak stelt. Hij was bijzonder vindingrijk en technisch zeer onderlegd. De originaliteit van zijn schilderijen maakt dat Bruegel een unieke plaats inneemt binnen de Westerse schilderkunst.

HEFBOOM PROJECTEN

Voor 2019 werden er
maar liefst 6 ambitieuze
hefboomprojecten met een focus
op Bruegel goedgekeurd
en gelanceerd.

p 166

THE BRUEGEL
EXPERIENCE

– Bruegel The Originals
– Bernard Van Orley

p 176

BACK TO BRUEGEL
(Hallepoort)

de 16de eeuw herbeleven in 3D

p 180

DE WERELD VAN BRUEGEL
IN ZWART-WIT (KBR)

p 188

DE WERELD VAN
BRUEGEL (Bokrijk)

p 194

BLIK VAN BRUEGEL
reconstructie van
een landschap (Dilbeek)

p 198

FEAST OF FOOLS
(Kasteel van Gaasbeek)

p 202

VLAAMSE MEESTERS
IN SITU

THE BRUEGEL EXPERIENCE

“Bruegel. The Originals”
in KMSKB

Deze permanente tentoonstelling laat bezoekers aan de hand van digitale belevingen in de wereld van Bruegel duiken en zijn meesterlijke talent op een unieke manier ontdekken in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België in Brussel.

- > Immersieve, op de muur geprojecteerde video's vertellen het verhaal van verschillende Bruegelschilderijen.
- > Een audioparcours met luisterpunten onthult enkele inspiratiebronnen van Bruegel.
- > Nieuwe, moderne publieksbegeleidingstools ondersteunen een toegankelijke beleving.

THE BRUEGEL EXPERIENCE

Bernard Van Orley: Brussel en de Renaissance in Bozar

Voor het eerst werden de werken van deze Brusselse meester uit alle hoeken van de wereld samengebracht in één tentoonstelling.

Een buitengewone kans om het werk van deze spilfiguur uit de renaissance te (her)ontdekken.

BERNARD VAN ORLEY

BACK TO BRUEGEL

de 16de eeuw
herbeleven in 3D

De middeleeuwse Hallepoort blies de werken en leefwereld van Bruegel nieuw leven in. Dankzij een interactieve aanpak, virtual reality en een tentoonstelling met opmerkelijke 16de-eeuwse voorwerpen kon een breed, internationaal publiek – met of zonder

voorkennis – in de werken van de meester duiken en een tocht doorheen de 16de eeuw maken.

Het initiatief was een samenwerking met het Museum Kunst & Geschiedenis (KMKG) en het Brusselse Gewest.

BACK TO BRUEGEL

DE WERELD VAN BRUEGEL IN ZWART-WIT

De Koninklijke Bibliotheek
van Brussel (KBR) en het Paleis
van Lotharingen boden een

inkijk in een collectie van
zeldzame Bruegelprenten.

DE WERELD VAN BRUEGEL IN ZWART-WIT

UDIBVS EXIGVI SVNT PISCES PISC
 fase dit hebbe ich zeer langhe ghevoeten dat die groote vissen de

Joachim Spyns

Coördinator

EEN KANS VOOR HET MUSEUM ÉN DE OMGEVING

Het was al van 2011 geleden dat de KBR nog eens had uitgepakt

met een groots opgezette publiekstentoonstelling. In de collectie van KBR liggen wel fenomenale stukken, zoals de Bruegelprenten en –tekeningen, maar die worden doorgaans vooral uitgeleend aan

musea uit binnen- en buitenland. De 'core business' van de KBR is nog steeds de bibliotheekwerking. De expo 'The World of Bruegel' was in 2019 dus relatief uitzonderlijk. Het was vooral een unieke kans om de KBR opnieuw op de kaart te zetten bij cultuurliefhebbers. Bovendien heeft een open en dynamische KBR mét een aanbod voor een breder publiek ook een enorme meerwaarde voor Brussel en in het bijzonder de wijk rond de Kunstberg.

BELEVING ALS RODE DRAAD

We kozen er bewust voor om met de expo niet enkel te mikken op de kunstkenner. De imaginaire wereld van Bruegel leent zich immers ook wonderwel om jongere bezoekers te boeien. 'Beleving' was het sleutelwoord doorheen het project. Zo konden de prenten van Bruegel niet enkel van dichtbij bestudeerd worden,

bezoekers konden ze ook natekenen, doorbladeren en zelfs laten tatoeëren!

EXPERTISE- OPBOUW ALS GROTE MEERWAARDE

Niet enkel de investeringen in de infrastructuur vormden trouwens een hefboom voor de KBR. Minstens even belangrijk is de expertise die de ploeg achter de tentoonstelling kon opdoen en die nu nog steeds wordt aangewend in nieuwe projecten. Het initiatief was een samenwerking met het Museum Kunst & Geschiedenis (KMG) en het Brusselse Gewest.

NL De wereld in beeld
FR Le monde en images
EN The world visualized

DE WERELD VAN BRUEGEL IN BOKRIJK

Dé uitdaging van 2019 voor het domein Bokrijk? Het werk van Bruegel in een hedendaags jasje steken. Het resulteerde in de interactieve expo 'De wereld van Bruegel: spiegel naar vandaag' waarbij het Bruegelparcours bezoekers langs diverse plekken loodste waar de verbondenheid met de meester echt voelbaar was.

Digitale technieken versterkten de ervaring. Bezoekers

werden door de nar uit het schilderij 'De strijd tussen Carnaval en Vasten' op sleeptouw genomen doorheen het parcours van de Bruegelgame, om via 'augmented reality' op zoek te gaan naar objecten uit dit werk. In de zomervakantie bracht theatergezelschap Laika dagelijks de familievoorstelling 'Bravo! Meneer Bruegel' naar het voorbeeld van de rederijkers.

Liesbeth Kees,
voormalig directeur van Bokrijk

De expo bood een eigentijdse beleving van de gebruiken en tradities ten tijde van Bruegel en toonde tegelijk hoe actueel zijn werk nog altijd is. We vertrokken hierbij vanuit de collectie en historische

werking die eigen is aan een museumwerking, maar gaven die wel zo vorm dat we met het aanbod een heel breed en uitgebreid publiek konden aanspreken.

BLIK VAN BRUEGEL

Reconstructie van een landschap in Dilbeek

Bruegel woonde in Brussel maar zag het Pajottenland als ideale plek om inspiratie op te doen. Dilbeek, de poort van het Pajottenland, ontwikkelde een wandel- en fietsroute langs referentiepunten die figureren

in zijn werk en liet hedendaagse internationaal gerenommeerde kunstenaars en ontwerpers het landschap bewerken met artistieke interventies.

Kathleen Leys

projectleider

DE JUISTE MENSEN EN EEN LOKAAL DRAAGVLAK ALS RANDVOORWAARDEN

Het is een cliché, maar de
allerbelangrijkste voorwaarde

om een project als dit te doen
slagen, is dat je mensen rond
je verzamelt die het allemaal
even hard zien zitten. Mensen
met éénzelfde doel kunnen
bergen verzetten! Minstens
even belangrijk is natuurlijk

om de juiste mensen aan te (kunnen) trekken: mensen met de juiste expertise en 'knowhow' zijn onontbeerlijk wanneer je voor kwaliteit wilt gaan. Hier in Dilbeek spelen vrijwilligers op verschillende vlakken een belangrijke rol. In alle eerlijkheid: zonder hen zouden de bezoekers niet zo in de watten gelegd worden. En ook het lokaal draagvlak en samenwerking met lokale handelaars en verenigingen was een cruciale factor voor succes.

SCHRIJF EEN OUDE PLEK NIET ZOMAAR AF

Wat me ook zeker zal bijblijven is dat het wel degelijk mogelijk is om ervoor te zorgen dat mensen een plek die als 'afgeschreven' te boek stond, weer als 'echt' ervaren, dat het mogelijk is om 'oubollige' of verwaarloosde plekken te activeren door mensen bewust en actief uit te nodigen. Oude gebouwen en erfgoed weer tot

leven wekken, nieuw leven blazen in iets wat niet meer gewaardeerd wordt, dat is toch een fantastische uitdaging!

FEAST OF FOOLS

Bruegel herontdekt in het Kasteel van Gaasbeek

In het Kasteel van Gaasbeek middenin het Bruegeliaanse decor van het Pajottenland kon iedereen kennismaken met een reeks sleutelwerken van moderne meesters en creaties van hedendaagse kunstenaars die 'iets met Bruegel hebben'.

De expo peilde naar de manier waarop Vlaamse en bij uitbreiding Belgische en internationale kunstenaars tijdens het interbellum en ook nadien omgingen met Bruegels' artistiek legaat.

VLAAMSE MEESTERS IN SITU

Ook dit hefboomproject werd gelanceerd in 2019, maar had niet enkel betrekking op Bruegel.

Verschillende parcours/routes leidden bezoekers langs (vaak vergeten) locaties in Vlaanderen en Brussel met verborgen kunstparels. 45 kerken, kapellen, kloosters, begijnhoven, kastelen en

stadhuizen waar schilderijen van Vlaamse meesters uit de 15de, 16de en 17de eeuw te bewonderen zijn op hun oorspronkelijke plaats openden (tijdelijk) hun deuren voor het publiek. Bijzonder was de moderne twist die werd toegevoegd op elk van de sites, zoals bijvoorbeeld een audioverhaal, 360° virtuele tour of geurelement.

**BRUEGEL REIST
DE WERELD ROND**

Net zoals we voor Rubens deden in 2018, zetten we in 2019 actief in op het promoten van het Bruegel- en bij uitbreiding het volledige Vlaamse Meesters-programma bij de buitenlandse pers en kunstliefhebber.
Enkele hoogtepunten:

p 210

ITALIAANS DORP
EERDE BRUEGEL

p 216

BRUEGEL IN DETROIT,
NOORD-AMERIKA

p 220

TENTOONSTELLING IN
TOKIO, HET CULTURELE
HART VAN JAPAN

p 224

POP-UP BOEKENWINKELS
IN BRUEGELTHEMA IN
BEIJING EN XI'AN, CHINA

p 228

BRUEGEL IN DE
INTERNATIONALE
PERS

ITALIAANS DORP EERDE BRUEGEL

In 1919 gingen dieven in het Noord-Italiaanse dorpje Castelnuovo Magra aan de haal met een kostbaar doek van Pieter Brueghel de Jonge. Of dat dachten ze althans. De Italiaanse politie had vooraf lucht gekregen van de diefstal

en verving het doek door een kopie. Om de Italiaanse gemeenschap persoonlijk te bedanken voor deze ingenieuze daad nodigden we hen uit in Vlaanderen om kennis te maken met de roots van Bruegel en de Vlaamse Meesters.

Don Alessandro Chiantaretto

Priester van de Chiesa di Santa Maria Maddalena
in Castelnuovo Magra (La Spezia, Italië), waar
'De Kruisiging' van Pieter Brueghel De Jonge toe behoort.

EEN DEEL VAN DE GEMEENSCHAP

Voor veel inwoners van Castelnuovo Magra is De Kruisiging zoveel meer dan een schilderij. Het doek voelt als het ware aan als een deel van

onze gemeenschap, als iets wat ons vertrouwen influistert. Toen het originele doek tijdelijk werd vervangen door een replica, voelden veel passanten in de kerk dan ook onmiddellijk aan dat er iets niet pluis was.

OPRICHTING VAN EEN BRUEGELVERENIGING

Ik heb altijd van Vlaamse schilders gehouden. Als kind probeerde ik zelf Bruegel's werk na te tekenen. Dat onze gemeenschap werd uitgenodigd in Vlaanderen, was dan ook een unieke kans om kennis te maken met de roots van enkele van mijn favoriete kunstenaars. Vooral het bezoek aan de Sint-Annakerk in Dilbeek – afgebeeld op de parabel der blinden van Pieter Bruegel de Oude – zal me altijd bijblijven. Zowel voor mezelf als voor mijn medereizigers was deze reis naar Vlaanderen een enorme verrijking.

De reis zindert trouwens nog steeds na. Samen met enkele vrienden en medereizigers richten we binnenkort een Bruegelvereniging op om 'De kruisiging' nog meer bekendheid te geven en om de gemeenschap kennis te laten maken met de Vlaamse cultuur die door intense handel al eeuwenlang nauw verweven is met de cultuur van onze stad en streek.

BRUEGEL IN DETROIT, NOORD-AMERIKA

De afdeling conservatie van het Detroit Institute of Arts (DIA) organiseerde een focustentoonstelling ter ere van één van de meest iconische Bruegel-schilderijen van het museum: 'De Boerenbruiloftsdans'.

In het kader van die tentoonstelling werd een heuse Bruegelavond op poten gezet waarop de aanwezigen getraceerd werden op onder meer een Bruegeliaanse dans. Ook het van Eyck-jaar werd hier al in de kijker gezet.

HOMELAND OF BRUEGEL

The Bruegel Paintings Co.
our sincere gratitude to...

...of
...paintings
...sends
...

...Roberts
...Tibbitts

TENTOONSTELLING IN TOKIO, HET CULTURELE HART VAN JAPAN

Ook het Japanse publiek maakte uitgebreid kennis met Bruegel tijdens de tentoonstelling 'Unseen Bruegel – A miraculous experience on three giant screens' in Tokio, het culturele hart van Japan. De blikvanger was de 'Bruegel Box',

die op dynamische wijze het verborgen drama achter drie beroemde werken van Bruegel toonde. Dankzij het gelijktijdige 'Belgian Beer Weekend' konden de Japanse bezoekers bovendien ook van de Belgische biercultuur genieten.

【7日間限定の特別上映】

ブリューゲルの没後400周年記念イベント

見たことがない
ブリューゲル

—巨大スクリーンによる映像の奇蹟—

INSEEN BRUEGEL

2019.9.10 (水) - 16 (月)

上映時間: 10:00am / 12:00pm / 2:00pm / 4:00pm / 6:00pm / 8:00pm / 10:00pm

会場: 東京都千代田区有明1-1-1 有明コロシアム

チケット: 全席指定 ¥1,500 (税込) / ¥2,000 (税込) / ¥2,500 (税込)

お問い合わせ: 03-5531-1111

POP-UP BOEKENWINKELS IN BRUEGELTHEMA IN BEIJING EN XI'AN, CHINA

Duizenden Chinese boekenwurmen leerden Bruegel kennen. In samenwerking met mediapartner Kandaola App, vliegmaatschappij Hainan Airlines, Kipling en TINTIN, zetten we een pop-up boekenwinkel op rond

Vlaanderen in de Yanjiyou 'Grand summit store' in Beijing en Xi'an. De boekenwinkel was gedecoreerd met elementen van Vlaanderen, met als hoofdthema 'Inspired by Bruegel – Art & Nature'.

Brussel viert 'zijn' Bruegel

Stedentrip Brussel loves Bruegel. De stad staat deze zomer volledig in het teken van de kunstenaar achter 'Dulle Griet' en 'De toren van Babel'. We namen een kijkje en kwamen terug met genoeg argumenten voor een tripje.

Grand Place de Bruxelles

Simone Vos

Gn landet
rebellischen Geist

edurende 2019 zijn er exposities, bijzondere evenementen, wandelingen en leestochten in en rondom Brussel geïnitieerd van 3-1969), die er voor zijn laagse, ook figuren in an centimige (baarsch, die rijke figuren die hij op tegen. Ook 1 schilde die hij op am, met declan-voit, i.

isel
rbanden
meer dan
de musea
de zee-
beeld bij
ke' dat is
ven en
„Er is
tr over-

De Brusselse periode van Bruegel was zijn kleurrijkste

BRUSSEL
Viering 450 jaar Bruegel

Vanaf april zijn er op diverse plekken in en rond Brussel exposities en evenementen rondom Bruegel. Op bruegelmasterclass.com vind je alle informatie. Koninklijke Musea van Schone Kunsten van België zijn van dinsdag 6 april 2019 t/m 31 januari 2020 te zien in het Dynastie Paleis. De wereld van Bruegel is van 6 april t/m 20 oktober te zien in het Openluchtmuseum in Bokrijk.

Klosterhaus Bild: FuggerHof auf dem
Stadler-Christoph-Ordnung-1878-Flugplatz

verändern konnte. So erschließt sich mit Bruegel der eigentliche Charakter der Mittelaltermetropole.

Ein Gefährde, das Bruegel oft durchschritten haben muss, ist der Hallenport, ein perfekt erhaltenes Stadtor an Ausgang der Marollen. Heute beherbergt der eckförmige Turm ein historisches Museum. Vom obersten Stockwerk aus hat man eine perfekte Aussicht auf ganz Brüssel. Dort soll sich ab Mitte des Jahres ein weiteres Tor zu Bruegels Universum öffnen.

Bruegel und Brüssel

Brüssel i **IN DE INTERNATIONALE PERS** über den Maler Pieter Bruegel kann man sich die Weise erschließen. Noch immer atmet die Stadt seinen rebellischen Geist.

weltweit erste Einzelausstellung von Pieter Bruegel dem Älteren glänzt, aber auch durch die Sicht auf die Malweise, nicht auf Deutungen. Und bleibt so zumindest sehr korrekt.

Die Show auf dem Holzweg

„Ganz normale Winterlandschaft? Nein, eine ‚Anbetung der Könige‘“ (l. u.)

festmachen kann. Auch wenn man sich die international übliche dramatische Inszenierung bemüht hat – die Galerie wurde

der Rezeptionsgeschichte Bruegels etwa, die über die Jahrhunderte durch viele Tiefen und Höhen, über Bildbesprechungen und De-
läppereien wie

den auch aus der romantischen Bruegels- und neueren kunsthistorischen Literatur, die in der US-Gelehrten- und -man hinein-

Was dabei in den Hintergrund tritt, sind die Deutungen der Bilder. In der Ausstellung beruft man sich größtenteils auf ihre Rätselhaftigkeit, erinnert an Bruegels prinzipielle humanistische Kritik an Gesellschaft und Kirche. Weit lehrte sich das Karotten-Team (Sahine Penot, Elke Oberhaller aus dem KHM, Manfred Sellik, Ron Spronk aus Belgien), nicht hinaus. Das tut dafür der neue Taschen-Verlag-Band zu Bruegels „Gesamtwerk“, hier liest man die zeitgemässen, vielleicht ja auch zeitgeistige Interpretation dieses Vielinterpretierten: Von wegen „Kraut-Bruegel“ und dreifacher Wimmelbildner.

Sinnbild für Religionsverwirrung?

Er soll Anhänger Sebastian Francis gewesen sein, des von Katholiken wie Lutheranern verlassenen Theologen, der gegen jegliche kirchliche Autorität sowie das Abbild Gottes in Bibel und Bild wetterte. Muss man dabei in Bruegels Alltagsleben die Heiligen immer suchen? Ist der Rotterdammer Turm mit seinen vielen verstreuten Kirchen Sinnbild für die damalige Religions-, nicht für die technische Sprachverwirrung? Mutmaßung aber spannende. In der Schau hält man lieber an baltischen Holz und Röntgenbild

Das macht sich, wenn man von der S. herausstellung in die Rubens-Säle der KHM entlassen wird, mitten hinein dessen „modernes“ Wimmelbild eines Venus-Pestes. Der Barockmalers, nur zehn Jahre nach Bruegels Tod geborenen, hatte eine der größten Bruegel-Sammlungen seiner Zeit. Warum er der Diplomat der spanischen Krone die größten Autorität? Vielleicht schließlich die Malweise. Oder Richtung an seine protestantischen deren er als Kind nach Köln III

Bis 13.1.2018, Tage 10-16h, Di-Do, 10-12h
Tel: 02 201 20 11 11, www.khm.at/tickets/2/

发疯的玛格丽特

幻废墟、怪异的生物、人们的战斗。她就是发疯的玛格丽特，在勃鲁盖尔的《狂欢节与 Lent 的斗争》中。收藏于梅耶·凡·登·博格博物馆。

博物馆

2000 Antwerp

Loeil DES EXPOSITIONS
MONDE

Bruxelles (Belgique)

VAN ORLEY ENFIN EN TÊTE D'AFFICHE

Palais des beaux-arts
Jusqu'au 29 mai 2019

« Si l'on veut faire un parallèle, on peut dire que Bernard Van Orley est en quelque sorte le Rubens du XVIe siècle. Artiste de cour par excellence, il est le peintre le plus demandé de Bruxelles à l'époque et celui qui a révolutionné l'art flamand en le faisant entrer dans la Renaissance », avance Véronique Bücken. L'objectif de la commissaire de la toute première monographie de cet artiste clé est donc simple, mais terriblement ambitieux : « rendre à Van Orley la place de premier ordre qu'il avait en son temps ». Un challenge, car la notoriété du maître a depuis nettement décliné, son œuvre n'étant plus connue au-delà de quelques spécialistes et le petit cercle des amateurs. Gageons que cette rétrospective d'envergure changera là donne. Pour remplir cette tâche, les commissaires ont en tout cas mis toutes les chances de leur côté en accomplissant un travail titanesque, via un programme

IN DE INTERNATIONALE PERS

232

EN OOK...

BREUGEL

p 234
BRUEGEL'S WERKEN
KWAMEN TOT LEVEN:
DE GROTE ONTSNAPPING

p 240
GRAFFITIPARCOURS
IN BRUSSEL

p 246
BEYOND BRUEGEL

p 254
SUCCESVOLLE
SAMENWERKINGEN VRT,
HORECA VLAANDEREN, DE
NMBS, BRUSSELS AIRLINES
EN DE LIJN

p 268
BRUEGELWANDELING
LANGS HOOGTEPUNTEN IN
BRUSSEL

p 270
BAROKKUNST IN VENETIË
– RUBENS WERD NIET
VERGETEN

p 274
INTRODUCTIE VAN HET
VAN EYCK-JAAR
– Persconferentie in Berlijn
–BRAFA art talk in Rusland

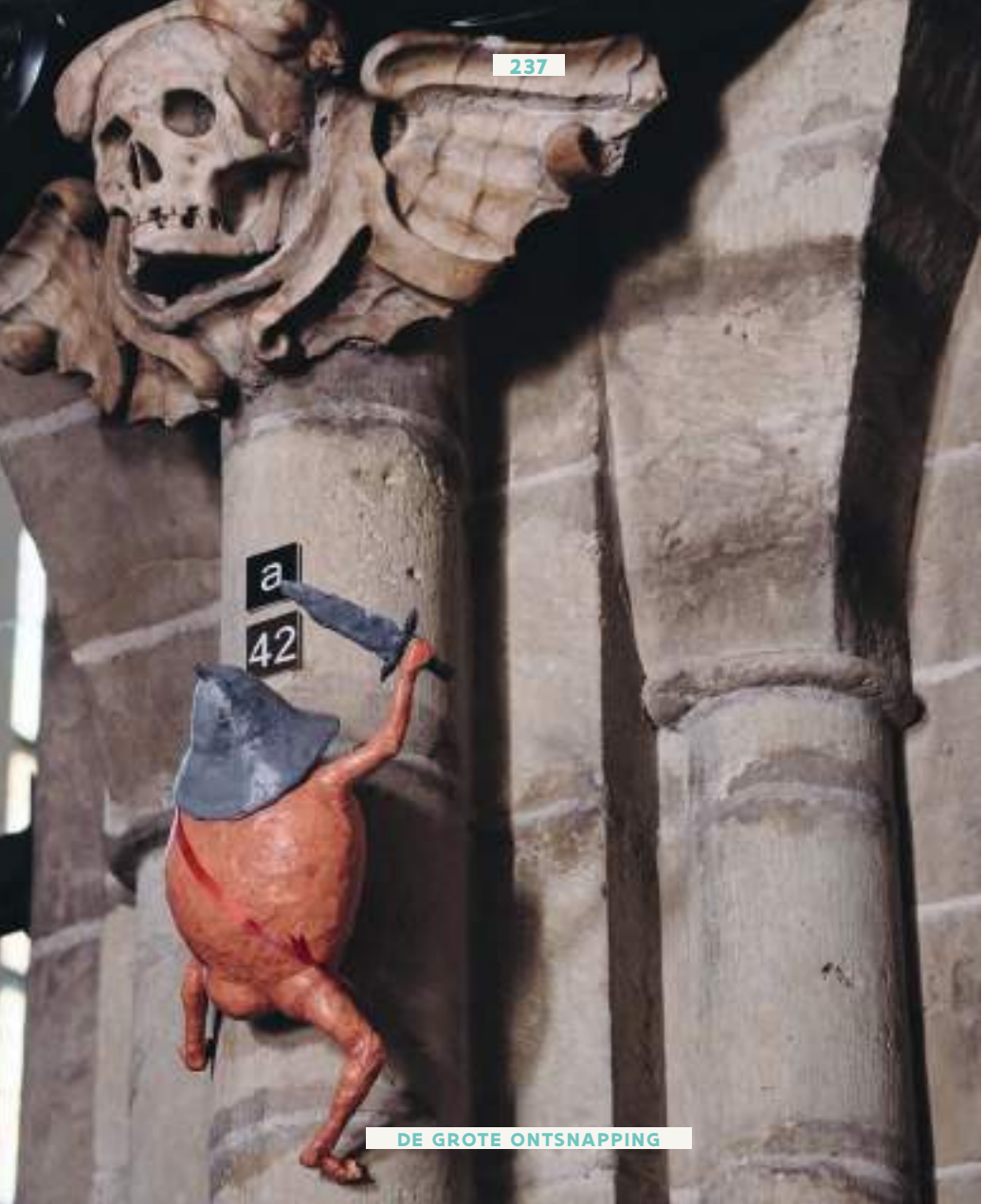
BRUEGEL'S WERKEN KWAMEN TOT LEVEN: DE GROTE ONTSNAPPING

In de Brusselse Kapellekerk, waar Bruegel 450 jaar geleden trouwde en ook begraven werd, kwamen 10 driedimensionale Bruegeliaanse figuren tot leven, alsof ze ontsnapt waren

uit zijn schilderijen. Jong en oud konden in de kerk op zoek gaan naar de figuren en kwamen zo op een ludieke manier meer te weten over de schilderijen waarin ze een rol vervullen.

GRAFFITIPARCOURS IN BRUSSEL

Op initiatief van Visit Brussels in samenwerking met het collectief Farm Prod werd het hart van de hoofdstad opgevulld met muurschilderingen geïnspireerd op het leven en werk van Bruegel. De kunstwerken

vormen samen een boeiend parcours doorheen de stad dat iedereen op eigen tempo kan ontdekken.

BEYOND BRUEGEL

In het majestueuze Dynastiegebouw, in het hartje van Brussel, zetten we een indrukwekkende multimediale expo op poten die zich verdiepte in het leven en werk van Bruegel. Dé blikvanger was zonder twijfel de 360-graden-projectie die bezoekers onderdompelde in enkele van de meest befaamde Bruegelwerken.

Het project was een samenwerking met Plein Publiek, Duvel Moortgat en CREATE.eu., wat een totaalspektakel mogelijk maakte op vlak van beleving, hospitality en gastronomie.

STIEKEN.

STAFER?

THANNANDI NACHT PO LEN STAV

ICE HANGHE DE KAT DE BELLE

“Beyond Bruegel is het soort expo dat kunst toegankelijk maakt voor het grote publiek. Het werk van Bruegel kwam er tot leven, wat zorgde voor een heel andere ervaring dan wanneer je gewoon naar de schilderijen zou gaan kijken. Ook leuk was dat er telkens werd aangegeven waar je in de nabijheid de originele kunstwerken kan gaan bezichtigen.”

– Sarah H'Madoun (bezoeker)

Emilie Vermeiren

National Accountmanager Horeca
bij Duvel Moortgat

Het iconische Dynastiegebouw in Brussel was de ideale locatie om het Duvel Moortgat publiek aan te spreken; kwalitatief, inspirerend en bovenal een plek waar mensen een bijzondere culturele ervaring kunnen beleven. Het is in de sfeer van deze onvergetelijke, creatieve beleving dat onze bieren niet mogen ontbreken.

We zien het bovendien ook echt als een uitdaging om kwalitatieve horeca-ervaringen te introduceren in

moeilijke stadsomgevingen. Zeker niet alleen om goeie verkoopcijfers te realiseren, maar ook om vergeten gebouwen of stadsbuurten nieuw leven in te blazen. We zijn dan ook heel trots om te zien dat we er dankzij al onze gezamenlijke inspanningen in geslaagd zijn om het Dynastiegebouw opnieuw op de kaart te zetten in het Brusselse culturele- en horecaleven.

SUCCESSVOLLE SAMENWERKINGEN:

de VRT, Horeca Vlaanderen, de NMBS,
Brussels Airlines en De Lijn

1. VRT

In 'De weg van het Meesterwerk' volgde Thomas Vanderveken de route die topkunstwerken van zowel van Eyck, Bruegel en Rubens doorheen de eeuwen hebben afgelegd.

2. VRT

Jeroen Meus kookte zoals Bruegel in 'Dagelijkste kost'

3. HORECA VLAANDEREN

We lanceerden infoches met informatie over de ingrediënten, eetgewoonten, recepten en schilderijen uit de 15de, 16de en 17de eeuw. Enkele toonaangevende chefs en culinaire vakmensen gingen ermee aan de slag en kwamen zo tot ware Vlaamse Meesters-gerechten.

4. NMBS

Het station Brussel-Centraal werd voor even Bruegel-Centraal.

5. BRUSSELS AIRLINES

In samenwerking met Brussels Airlines en BOZAR, Paleis voor Schone Kunsten onthulden we een Belgian Icon opgedragen aan Bruegel.

6 . DE LIJN

Tijdens de openlucht tentoonstellingen 'De Blik van Bruegel' in Sint-Anna Pede en 'Feast of Fools. Bruegel herontdekt' in het Kasteel van Gaasbeek, werden beide sites tijdens het weekend verbonden door een Lijnbus versierd in Bruegelthema.

260

360

EN OOK...

261

NMBS

Kim Daenen

communicatieverantwoordelijke Brussels Airlines

Het doel van de Belgian Icons is om de wereld naar België te brengen en het beste van België naar de wereld te brengen. Het was dan ook een uitgemaakte zaak dat onze wereldberoemde Vlaamse schilderkunst niet kon ontbreken in de vloot met themavliegtuigen. Dankzij de samenwerking met Toerisme Vlaanderen en Bozar konden we na de Smurfen, de Rode

Duivels, Tomorrowland, Kuifje en Magritte onze Vlaamse meester Pieter Bruegel in de internationale schijnwerpers plaatsen met een waar Bruegelvliegtuig. Het resultaat is een prachtig kunstwerk en het meest complexe vliegtuigdesign ter wereld ontwikkeld door de hedendaagse Belgische kunstenaars, Jos De Gruyter en Harald Thysen.

BRUEGELWANDELING LANGS HOOGTEPUNTEN IN DE HOOFDSTAD

Een uitgestippelde Bruegel-wandeling doorheen het centrum van Brussel leidde wandelaars langs de belangrijkste sites en events. Op de

wandelkaart werden ook enkele horecazaken gemarkeerd die voor de gelegenheid een extra Bruegeltoets aan de menukaart toevoegden.

EN OOK...

BAROKKUNST IN VENETIË – RUBENS WERD NIET VERGETEN

Ook Rubens kreeg in 2019 nog steeds heel wat welverdiende aandacht. De tentoonstelling 'From Titian to Rubens.

Masterpieces from Antwerp and other Flemish Collections' in het Dogenpaleis in Venetië, vulde 12 kamers met schitterende kunstwerken uit Vlaamse, vooral Antwerpse, collecties. Het doel was ook hier om de internationale bezoeker in

Venetië te inspireren met onze Meesters en uit te nodigen om af te reizen naar Antwerpen. De tentoonstelling vloeide voort uit een samenwerking tussen het Departement Cultuur, Jeugd en Media van de Vlaamse Gemeenschap, stad Antwerpen, de Fondazione Musei Civici di Venezia en Toerisme Vlaanderen.

INTRODUCTIE VAN HET VAN EYCK-JAAR

Het van Eyck-programma voor 2020 werd onder de aandacht gebracht:

PERSCONFERENTIE IN BERLIJN

In de Belgische ambassade in Berlijn werd de Duitse cultuur- en kunstpers warm gemaakt voor een van Eyck-trip naar Vlaanderen in 2020. Onder meer curator Till-Holger Borchert van de van Eyck-tentoonstelling in Gent en Astrid Van Ingelgom, coördinator van OMG! van Eyck was here introduceerden het programma.

BRAFA ART TALK IN RUSLAND

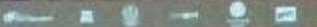
Net zoals in 2018 organiseerden we ook in 2019 een kunstlezing met Brussels Art Fair (BRAFA). Bij de lezing in 2019 stond de restauratie van het Lam Gods centraal, toegelicht door Hélène Dubois van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium.

Gent feiert
im Jahr
2020 seinen
rößten Meister

vaneckwashere.be

#omgvaneckwashere
#vtsigent

INTRODUCTIE VAN EYCK-JAAR

2020 VAN EYCK

VAN EYCK 2020

VAN EYCK 2020

2020 VAN EYCK

2020 VAN EYCK

VAN EYCK 2020

0 VAN EYCK 202

K 202

YC

De gebroeders Hubert (?– 1426) en Jan van Eyck (ca. 1390 – 1441) waren twee uitzonderlijke schilders. Het was Jan van Eyck die een revolutie in de Westerse schilderkunst teweegbracht door de perfectionering van de olieverf, zijn scherp observatievermogen, detaillistische weergave van de realiteit en briljant kleurgebruik.

De twee meesters zijn vooral bekend door het veelluik het ‘Lam Gods’. Het internationaal gerenommeerde werk werd door Jan voltooid in 1432 en lokte al miljoenen bezoekers van over heel de wereld naar de Sint-Baafskathedraal in Gent. Doorheen

de geschiedenis kreeg het veelluik het zeer zwaar te verduren: het ontsnapte net op tijd aan de vernietiging tijdens de beeldenstorm, het werd deels in bezit genomen en naar Parijs gebracht, deels verkocht, gered van een brand, deels overlangs in twee gezaagd, gekopieerd, gerestaureerd, opgeborgen in een zoutmijn en door het Amerikaanse leger in veiligheid gebracht. Sinds 2021 is het gerestaureerde werk opnieuw te bewonderen in de Gentse kathedraal – natuurlijk met uitzondering van het paneel ‘De Rechtvaardige Rechters’, dat in 1934 werd gestolen en nog steeds vermist is.

VAN EYCK VERSUS CORONA: 1-0

Onder de noemer 'OMG! Van Eyck was here' zou Gent in 2020 een jaar lang en op feestelijke wijze hulde brengen aan Jan van Eyck. De Vlaamse Meester is immers onlosmakelijk verbonden met de stad. Helaas was 2020 naast het van Eyck-jaar ook het coronajaar en werden heel wat plannen bruusk verstoord. Het feestprogramma werd om die reden dan ook verlengd tot juni 2021.

EEN GREEP UIT HET AMBITIEUZE EN
GEVARIEERDE AANBOD:

HEFBOOM PROJECTEN

Drie grootse hefboomprojecten

p286
'VAN EYCK.
EEN OPTISCHE REVOLUTIE'
– en het Stay at Home
Museum als alternatief

p294
EEN NIEUW
BEZOEKERSCENTRUM
VOOR HET LAM GODS
in de Sint-Baafskathedraal

p306
TUSSEN HEMEL
EN AARDE
– Beleef Het Laatste
Avondmaal van Bouts

VAN EYCK. EEN OPTISCHE REVOLUTIE

en het Stay at Home Museum
als alternatief

Wereldwijd zijn er slechts een twintigtal schilderijen van Jan van Eyck bewaard gebleven. Maar liefst meer dan de helft daarvan werd verzameld in het Museum voor Schone Kunsten (MSK) in Gent. Begin februari 2020 was de grootste Jan van Eyck-tentoonstelling uit de geschiedenis een feit.

HET ENTHOUSIASME WAS ENORM

- > Het Britse kunstmagazine Apollo riep de tentoonstelling uit tot 'Exhibition of the Year'.
- > Stad Gent loofde de cultuurprijs uit aan de teams achter de tentoonstelling en de restauratie van het 'Lam Gods'.

Rob Custers

museumgids MSK

Wat mij het meeste is bijgebleven als gids is de rijkdom aan enerzijds academische kennis en anderzijds organisatorisch professionalisme waarmee een instelling als het MSK dit grootschalig evenement wist aan te pakken. Ik wilde goed voorbereid aan de rondleidingen beginnen, en ik vroeg mij af hoe ik mij het beste in de wereld en de werken van Jan van Eyck kon inwerken. Het MSK organiseerde een jaar vooraf tal van thematische lezingen en gidsen kregen inzage in de catalogus, zaal- en audioteksten. Zelfs de curatoren van de tentoonstelling maakten zich

tijdens de hectische momenten net voor de opening vrij voor een rondleiding.

Het was bijzonder aangenaam om tijdens de rondleidingen de aanvankelijke nieuwsgierigheid van de bezoekers te zien evolueren naar bewondering en uiteindelijk ontzag voor het genie van onze grootste Vlaamse meester Jan van Eyck. Enkele geboren Gentenaars zeiden: “We wisten wel dat we met het ‘Lam Gods’ een belangrijk werk in huis hadden, maar de kunst en kennis van Jan van Eyck overtreft al onze verwachtingen en dat maakt ons fier en blij.”

Helaas moest de tentoonstelling midden maart – na een waanzinnig succesvolle start – de deuren alweer sluiten.

Bij de pakken blijven zitten was geen optie. Het MSK en Toerisme Vlaanderen sloegen de handen in elkaar: het Stay at Home Museum werd geboren!

Dankzij dit initiatief in de vorm van een 360° virtuele tour doorheen de maar liefst 13 zalen met in totaal ruim 120 kunstwerken, konden kunstliefhebbers wereldwijd de grootste van Eyck-tentoonstelling in de geschiedenis vanuit hun zetel bezoeken.

HET SUCCES WAS ENORM

> Via onze eigen kanalen bereikten we meer dan 2,5 miljoen kijkers uit bijna 100 verschillende landen.

> BBC omschreef het concept als 'Best Lockdown Entertainment'.

> We wonnen de Museum & Heritage Award in de categorie 'Best use of digital International'.

EN DAT WAS NOG MAAR HET BEGIN...

Verschillende virtuele rondleidingen in andere musea volgden:

- Bruegel in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
- Rubens in het Rubenshuis
- Ensor in Mu.ZEE
- Het Hof van Busleyden

Het doel? Potentiële bezoekers van over de hele wereld tijdens - maar ook na - de coronacrisis blijven warm maken voor onze Vlaamse Meesters.

VAN EYCK. EEN OPTISCHE REVOLUTIE

EEN NIEUW BEZOEKERSCENTRUM VOOR HET LAM GODS

in de Sint-Baafskathedraal

Het gloednieuwe bezoekerscentrum van de Sint-Baafskathedraal opende in maart 2021 officieel de deuren. Naast het gerestaureerde 'Lam Gods' bewonderen, kunnen bezoekers er in de honderden jaren oude geschiedenis van het veelluik en de kathedraal duiken aan de hand van de nieuwste virtuele technologieën.

Een baanbrekende, innovatieve en ook uitermate toegankelijke realisatie op het vlak van kunst- en erfgoedbeleving in Vlaanderen.

Het Brugse bedrijf Alfavision nam de invulling van het bezoekerscentrum voor zijn rekening.

Hans Vandamme

Oprichter Alfavision

De opdracht die we van de kerkfabriek van de Sint-Baafskathedraal kregen was om in de crypte de mensen voor te bereiden op hun bezoek aan het Lam Gods. Zo hebben ze wanneer ze in de Sacramentskapel bij het schilderij zelf komen geen uren meer nodig om alles in zich op te nemen. Het moest bovendien een hedendaagse en toegankelijke beleving worden en de religieuze functie van de crypte mocht niet worden aangetast. Toegegeven, een

uitdaging was het zeker. Augmented reality bleek uiteindelijk de gedroomde oplossing. De crypte bleef onaangeroerd, de beleving kreeg een modern jasje aange- meten én dankzij die brillen kunnen groepen samen door het bezoekerscentrum wandelen, maar toch andere dingen zien en horen. Ideaal voor bijvoorbeeld gezinnen met kinderen of groepen waarin mensen met een beperking zitten.

Ludo Collin

Kanunnik Sint-Baafskathedraal

Al sinds 1986 stond het Lam Gods in de Villakapel opgesteld. In 2010 stelden we ons binnen de kerkfabriek de vraag hoe het gesteld was met de toestand van het werk. Een grondige restauratie bleek nodig. Tegelijk

rees de vraag hoe we het werk in de toekomst het licht en de ruimte zouden kunnen geven die het daadwerkelijk verdient. Na lang wikken en wegen viel uiteindelijk de beslissing om het gerestaureerde Lam Gods naar

de grootste kapel van de kathedraal te verhuizen: de Sacramentskapel. Er werd een speciale vitrine ontworpen waardoor het meesterwerk in de perfecte klimatologische omstandigheden kan worden bewaard en tegelijk in al zijn glorie aanschouwd kan worden. Ook besloten we om in samenwerking met Toerisme Vlaanderen een bezoekerscentrum in te richten waar bezoekers met behulp van 'augmented reality' in de geschiedenis van het Lam Gods en de kathedraal kunnen duiken.

Toegegeven, het was geen simpel traject, maar het eindresultaat mag er absoluut wezen. We zijn heel tevreden met zowel de vitrine als het gloednieuwe bezoekerscentrum. Mond-tot-mondreclame is nog steeds de beste reclame die er bestaat en het doet dan ook plezier om te merken dat de reacties van bezoekers erg lovend zijn. Ook de coronacrisis – die op het moment van de opening van het

bezoekerscentrum nog hevig woedde – heeft uiteraard bepaalde zaken bemoeilijkt. Maar we zijn hoopvol naar de toekomst toe en kijken ernaar uit om kunstliefhebbers van over de hele wereld (opnieuw) op ongeziene wijze kennis te laten maken met het prachtige veelluik.

TUSSEN HEMEL EN AARDE

Beleef Het Laatste Avondmaal van Bouts

Er wordt wel eens gezegd dat Dieric Bouts voor Leuven betekent wat Jan van Eyck voor Gent betekent. Tijdens deze permanente expo kunnen bezoekers aan de hand van digitale belevingen het verhaal ontdekken van de kunstschaten van de

Sint-Pieterskerk, waaronder uiteraard 'Het Laatste Avondmaal' van Bouts. En eigenlijk rijkt de tentoonstelling verder dan de kerkmuren, want ook de geschiedenis van Leuven en Vlaams-Brabant komen aan bod.

VAN EYCK IN DE INTERNATIONALE SCHIJNWERPERS

Ondanks dat omwille van corona niet alle geplande internationale acties zomaar konden doorgaan, kreeg van Eyck ook in het buitenland heel wat welverdiende aandacht. Want terwijl voor de meesten onder ons reizen in 2020 amper mogelijk was, reisde van Eyck wel de wereld rond. Zo werd de internationale bezoeker toch al geprikkeld voor een toekomstig bezoek aan Vlaanderen.

Enkele acties en initiatieven
op een rijtje:

p 314
STAY AT HOME
VOOR IEDEREEN

p 318
VAN EYCK ZIEN,
VOELEN, PROEVEN,
RUIKEN ÉN HOREN

p 322
DE RIJKE GESCHIEDENIS VAN
HET 'LAM GODS'
IN DE KIJKER

p 326
LANCERING VAN
HET PROGRAMMA OP
BRUSSELS AIRPORT

p 332
MASSALE PERSAANDACHT
VOOR VAN EYCK

STAY AT HOME VOOR IEDEREEN

De audio- en videobeschrijving van de eerder vermelde Stay at Home Museum-rondleiding doorheen de

van Eyck-tentoonstelling in het MSK (pagina 286) was beschikbaar in maar liefst 8 verschillende talen.

A portrait of Till-Holger Borchert, a man with glasses wearing a dark jacket over a light blue shirt. He is standing in front of a building with a central arched doorway. The background is slightly blurred.

TILL-HOLGER BORCHERT
Director of Musea Bruges - Van Eyck expert

317

STAY AT HOME VOOR IEDEREEN

VAN EYCK ZIEN, VOELEN, PROEVEN, RUIKEN ÉN HOREN

Reizen is vaak een gemoedstoestand, nog vooraleer het een bewuste beslissing of een aankoop wordt – vooral in tijden van reisbeperkingen. Met dit in het achterhoofd, maar ook met het doel om ons publiek van internationale culturele reizigers te bereiken met innovatieve en baanbrekende content en tools, verkenden we in 2020 met succes de ontwikkeling van een

nieuw type mediapartnerschap en van een nieuwe promotie-tool: de audiopodcast. In zowel Nederland, Spanje als Italië ontwikkelden we audioverhalen met lokale mediapartners of -producenten. Op die manier boden we luisteraars tijdens het van Eyck-jaar de kans om mentaal naar Vlaanderen te reizen in de voetsporen van Jan van Eyck en het Lam Gods.

de vlaamse

kunstroof

Portrait of

Jan van Eyck è stato qui

by [Piero](#)

1111

1111

Il dipinto raffigura un uomo di mezza età con un'aria pensosa, che indossa una cotta di velluto rosso e un cappello di feltro nero. Il suo sguardo è rivolto verso il basso e a sinistra, con un'aria di malinconia o di riflessione. La sua mano destra è appoggiata sul petto, mentre la sinistra è nascosta sotto le pieghe della sua veste. Il fondo è un semplice, neutro grigio, che mette in risalto la figura del soggetto. La pittura è caratterizzata da una tecnica di pennellate fini e precise, tipica del Rinascimento fiammingo.

Filtered by: [All content](#)

1111

Il dipinto raffigura un uomo di mezza età con un'aria pensosa, che indossa una cotta di velluto rosso e un cappello di feltro nero. Il suo sguardo è rivolto verso il basso e a sinistra, con un'aria di malinconia o di riflessione. La sua mano destra è appoggiata sul petto, mentre la sinistra è nascosta sotto le pieghe della sua veste. Il fondo è un semplice, neutro grigio, che mette in risalto la figura del soggetto. La pittura è caratterizzata da una tecnica di pennellate fini e precise, tipica del Rinascimento fiammingo.

Il dipinto raffigura un uomo di mezza età con un'aria pensosa, che indossa una cotta di velluto rosso e un cappello di feltro nero. Il suo sguardo è rivolto verso il basso e a sinistra, con un'aria di malinconia o di riflessione. La sua mano destra è appoggiata sul petto, mentre la sinistra è nascosta sotto le pieghe della sua veste. Il fondo è un semplice, neutro grigio, che mette in risalto la figura del soggetto. La pittura è caratterizzata da una tecnica di pennellate fini e precise, tipica del Rinascimento fiammingo.

Il dipinto raffigura un uomo di mezza età con un'aria pensosa, che indossa una cotta di velluto rosso e un cappello di feltro nero. Il suo sguardo è rivolto verso il basso e a sinistra, con un'aria di malinconia o di riflessione. La sua mano destra è appoggiata sul petto, mentre la sinistra è nascosta sotto le pieghe della sua veste. Il fondo è un semplice, neutro grigio, che mette in risalto la figura del soggetto. La pittura è caratterizzata da una tecnica di pennellate fini e precise, tipica del Rinascimento fiammingo.

Il dipinto raffigura un uomo di mezza età con un'aria pensosa, che indossa una cotta di velluto rosso e un cappello di feltro nero. Il suo sguardo è rivolto verso il basso e a sinistra, con un'aria di malinconia o di riflessione. La sua mano destra è appoggiata sul petto, mentre la sinistra è nascosta sotto le pieghe della sua veste. Il fondo è un semplice, neutro grigio, che mette in risalto la figura del soggetto. La pittura è caratterizzata da una tecnica di pennellate fini e precise, tipica del Rinascimento fiammingo.

Il dipinto raffigura un uomo di mezza età con un'aria pensosa, che indossa una cotta di velluto rosso e un cappello di feltro nero. Il suo sguardo è rivolto verso il basso e a sinistra, con un'aria di malinconia o di riflessione. La sua mano destra è appoggiata sul petto, mentre la sinistra è nascosta sotto le pieghe della sua veste. Il fondo è un semplice, neutro grigio, che mette in risalto la figura del soggetto. La pittura è caratterizzata da una tecnica di pennellate fini e precise, tipica del Rinascimento fiammingo.

Il dipinto raffigura un uomo di mezza età con un'aria pensosa, che indossa una cotta di velluto rosso e un cappello di feltro nero. Il suo sguardo è rivolto verso il basso e a sinistra, con un'aria di malinconia o di riflessione. La sua mano destra è appoggiata sul petto, mentre la sinistra è nascosta sotto le pieghe della sua veste. Il fondo è un semplice, neutro grigio, che mette in risalto la figura del soggetto. La pittura è caratterizzata da una tecnica di pennellate fini e precise, tipica del Rinascimento fiammingo.

Il dipinto raffigura un uomo di mezza età con un'aria pensosa, che indossa una cotta di velluto rosso e un cappello di feltro nero. Il suo sguardo è rivolto verso il basso e a sinistra, con un'aria di malinconia o di riflessione. La sua mano destra è appoggiata sul petto, mentre la sinistra è nascosta sotto le pieghe della sua veste. Il fondo è un semplice, neutro grigio, che mette in risalto la figura del soggetto. La pittura è caratterizzata da una tecnica di pennellate fini e precise, tipica del Rinascimento fiammingo.

Il dipinto raffigura un uomo di mezza età con un'aria pensosa, che indossa una cotta di velluto rosso e un cappello di feltro nero. Il suo sguardo è rivolto verso il basso e a sinistra, con un'aria di malinconia o di riflessione. La sua mano destra è appoggiata sul petto, mentre la sinistra è nascosta sotto le pieghe della sua veste. Il fondo è un semplice, neutro grigio, che mette in risalto la figura del soggetto. La pittura è caratterizzata da una tecnica di pennellate fini e precise, tipica del Rinascimento fiammingo.

IN DE INTERNATIONALE SCHIJNWERPERS

Giovanna Sainaghi

directeur van VISITFLANDERS in Italië

Podcastluisteraars houden ervan om virtueel meegenomen te worden naar plaatsen en situaties en om iets nieuws te leren. Met van Eyck en de verscheidenheid aan verhalen die direct en indirect aan hem gelinkt zijn, zijn we erin geslaagd om een virtuele ervaring aan te bieden en luisteraars zo

te inspireren om in de toekomst naar Vlaanderen te reizen. Daarnaast was de podcast simpelweg een zeer gewaardeerd instrument van entertainment op een moment waarop veel activiteiten werden stopgezet vanwege de coronacrisis.

DE RIJKE GESCHIEDENIS VAN HET 'LAM GODS' IN DE KIJKER

In de aanloop naar de opening van het nieuwe bezoekerscentrum in de Sint-Baafskathedraal en de onthulling van het gerestaureerde 'Lam Gods', zetten we een grootse internationale socialemediacampagne op: 'The Ghent Altarpiece. The return of its divine colours', over de verbluffende reis die het schilderwerk doorheen de geschiedenis maakte.

Twee Antwerpse broers reisden naar alle bijzondere plekken in Europa waar de iconische panelen een geschiedenis hebben, praatten er met experts en lieten zich begeesteren door de wonderlijke geschiedenis van het 'Lam Gods'.

DE RIJKE GESCHIEDENIS VAN HET 'LAM GODS'

theflemishmasters · 2 h

324

WHERE ARE WE GOIN TOMORROW?

(A) Altaussee

(B) Innsbruck

(C) Tirol

Send message

IN DE INTERNATIONALE SCHIJNWERPERS

theflemishmasters · 3 h

SHOO

'THE GHENT A
THE RETU
DIVINE CO

OTING

ALTARPIECE.
URN OF ITS
COLOURS'

theflennormasters 3 h

THE SALT MINES IN ALTAUSSEE

OVER 6.500 LOOTED ARTWORKS
& TREASURES FROM ALL OVER
EUROPE WERE STORED HERE
FOR PRESERVATION

INCLUDING THE MYSTIC LAMB

@SALZWELTEN_OFFICIAL

@KONNO_BITENEST

@VONSTERNBERG

DE RIJKE GESCHIEDENIS VAN HET 'LAM GODS'

LANCERING VAN HET PROGRAMMA OP BRUSSELS AIRPORT

Ook bij (internationale) reizigers op Brussels Airport brachten we het programma onder de aandacht. In totaal kregen 3 500 Brussels Airlines-passagiers naar 25 Europese en

Noord-Amerikaanse bestemmingen een van Eyck-reiskussentje aangeboden waarop 'de zingende engelen' uit het Lam Gods staan afgebeeld.

OMG!
VAN
EYCK
WAS
HERE.

MASSALE PERSAANDACHT VOOR VAN EYCK

Vlak voor de coronacrisis alles platlegde, verwelkomden we 122 journalisten uit 14 verschillende landen (Frankrijk, Duitsland, Spanje, Italië, Verenigd Koninkrijk, Nederland, Rusland, Oostenrijk, Zwitserland, Tsjechië, Denemarken, Noorwegen, Zweden en Israël) voor een heuse van Eyck-persreis. Tijdens de driedaagse ontdekten ze de culturele troeven van Vlaanderen en het van Eyck-programma in Gent.

Ook de opening van het nieuwe bezoekerscentrum in de Sint-Baafskathedraal ging lang niet onopgemerkt voorbij. Het digitale persevenement werd gevolgd door meer dan 150 journalisten wereldwijd.

Tijdens een persevenement in Beijing werden verschillende mediapartners via het holografische podium van Hyper Space meegenomen naar Gent en de Sint-Baafskathedraal.

Het resultaat? Wereldwijde media-aandacht voor van Eyck.

Es heißt, die Mebestürz aus de
fen, als sie zum
Bilder des Gen
hatten, Gemälde so na
schweit hatte niemand.
Der 1433 erhaltene Gen
wollten Titel. Die Anbet
tionen" der Gebetler g
weitsweit als himmlisch
als eines der endlosere
aller Zeiten.

Der Flügelaltar wurde
Hubert van Eyck begon
desen frühen Tod von
Jan van Eyck für die Ge
we Karlovinne vollendet
wird in Gent als Jan-va
besungen: Zu Jahresbe
nach achtjähriger Resti
Teile des Geneter Altare
finden Ergebnisse prä
sidiere wurde Jan van
Meister dieses Altarbil
1380, aber vor 1390. Jahr

Weg zum spirituellen S

Jan van Eyck (1390-1441) g
gründet und zugleich
se Vertreter der altreine
Malerei. Wegen seiner
in der Ölmalerie artiste
wirklichkeitsgetreuen
kuriosen Maßstab. „E
zum spirituellen Sehen
Maximilian Mariens, K
schem der Echtheit küm
hat die Technik der Öl
und sie zu einem hand

Der Tanz um das heilige Lamm

Die belgische Stadt Gent feiert Altmeister Jan van Eyck. Anlass bietet die Restaurierung der Geneter Altars, den die Nazis einst im Salzbergwerk Altaussee versteckten. Ein wiederhergestelltes Schaf ging im Internet viral.

Nicole Schreyer aus Gent

Gestern schautu es noch ein Schaf", besaie wils...
scharfen Blick auf die Kirchhölzer.
Das Lamm Gottes, das der Maler Jan van
Eyck vor rund 600 Jahren zur Hauptfigur
seines Geneter Altars kühlte, symbolisiert
Jesus Christus, jedoch haben seitdem Kinä-

...schonung und...
er wie ein neuer Stern aus der mittelalt
lichen Malerei auf. Sein Realismus mutet
teilweise fotografisch an und lässt doch die
Atmosphäre vermissen. „Van Eyck war be
sessen von Licht und Reflexion“, betonte

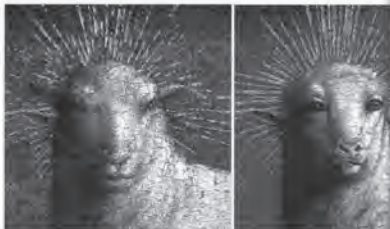
Im Bann des Genter Altares

Der Genter Altar gilt als revolutionärer Wendepunkt in der Geschichte der Malerei. Jan van Eyck und sein Bruder Hubert van Eyck schufen ein – für damalige Betrachter schockierendes – Kunstwerk von nie zuvor geahntem Realismus und ein bildlich schier unerschöpfliches Universum. 2020 präsentiert die Stadt Gent ihr bedeutendstes Kunstwerk nach achtjähriger Renovierung in neuem Glanz.

VON ANNEKE LAURICANTENBERG

Die Menschen seien aus der Kirche geläutert, zum ersten Mal die Genter Altars erblickt so nahe an der Wirklichkeit wie zuvor gesehen. Der Genter Altar oder mit Anbetung des Lamm Gottes. Jan van Eyck gilt als einflussreicher Höhepunkt, illustriert ein Gemälde

wurde zunächst von begonnen und nach od von seinem Bruder die Genter St. Baileuend. Das Jahr 2020 Jan van Eyck-Jubiläum anlässlich der Restaurierung großer Altars mit z. T. verblieben präsentiert werden. Jan van Eyck, 1434-1491, im 15. Jahrhundert geboren

MENSCHENÄHNLICHES ANTLITZ: Im Lamm Gottes im ehemaligen Gemälde des Genter Altars wird die Darstellung der originalen Malerschichten durch das Restauratorenteam besonders dargestellt.

Weekend

👁️ spectacles/expos

offen Sehen e

1441) gilt als die Zeit der niederländischen Perfektion einer Perfektion. Er hat e Sehen geöffnet. Kuratorin Kimmie in der Olnaube handhabt.

À la lumière de Van Eyck

Le musée des Beaux-Arts de Gand, en Belgique, organise la plus grande exposition jamais consacrée à Jan Van Eyck, autour de l'incontournable retable de l'Agneau mystique.

Dans toute narration – a fortiori dans le domaine de la peinture –, il y a ce que l'on voit et ce qui est là, ce que l'artiste affirme et ce qu'il évoque. Il n'est pas étonnant que des codes, des symboles ou des allusions. Alors d'eux chercher et s'attarder, peinés à échapper au pouvoir hypnotique qu'exerce le mystère d'un paysage réinventé, un ciel moutonné de nuages, l'éclat d'une pierre précieuse sur une riche étoffe ou la frêle tige d'un rai de lumière traversant une carafe de cristal. Puisse maître dans cet exercice. Jan Van Eyck (vers 1390-1441), de concert avec son frère, Hubert, invente et adapte les procédés qui lui permettent de représenter le maître. L'humanité et la foi avec la minutie d'un miniaturiste. Autour de l'Agneau mystique et d'autres œuvres du maître flamand, une impressionnante exposition réunit 150 tableaux et dessins de la fin du Moyen Âge. Initiative Van Eyck. Une révolution optique, elle accueille la moitié de la production connue de Van Eyck – et en explore l'esprit, la touche et le temps.

DIEU SE CACHE-T-IL DANS LES DÉTAILS ?

Il faut y regarder de près. Il faut laisser l'œil courir sur le tableau. Car, dans cette Flandre où la Renaissance prend à peine ses marques, Van Eyck orchestre, compose, rythme et conduit son œuvre déterminant des chemins invisibles qu'il nous invite à suivre. Par un traitement habile

MASSALE PERSAANDACHT

GHENT ANOTHER VENICE 比利时的 小威尼斯

说到比利时，你一定熟悉大名鼎鼎的布鲁塞尔，提到根特，大部分人会一脸困惑。比利时人称为是他们保存得最好的秘密。城中流动的水网将根特分成26个区。游船、桥梁、古建筑都影射在这个城市四条交汇的河流上。这座不为人知的小城镇被人们亲切地称为“比利时的水威尼斯”。

编辑：Anna K. 文字：陈丹 北城出品 设计：U

Her er altertavlen, som alle taler om 334

Jan van Eyck regnes for den største maler i 1400-tallets Nordeuropa. Og belgierne har sat alle sejt til for at fejre den store flammkæder i byen Gent, hvor man også kan beundre hans mest berømte altertavle.

PETER MICHAEL MORNING, GENT

Van Eyck – An Optical Revolution. Master of the Art of Ghent. To 30 April. The exhibition at the Flemish CMO Van Eyck was there can find a place in the history of art and the city of Ghent.

lige nu taler vi om det måske mest berømte maleri i Belgiens historie! Og nej, det er ikke 'Vest i rødt på en pipe' af surrealisten Magritte, men selv om det også er et godt bud. Maleriet, som vi skal tale om, er næst ældre, næsten 600 år før nu at komme sandheden lidt nærmere. Denne imponerende, skulpturelle og billedtekniske

L + INDULGENCE

THE WEEKEND AUSTRALIAN, FEBRUARY 29-MARCH 1, 2020
theaustralian.com.au/travel

Van Eyck-inspired mural in Ghent, main; St Bavo's Cathedral, above; Vlissinghe Cafe in Bruges, below left; van Eyck's portrait of his wife, Margaretta, below

Er brederne van Eyck, et sønnen på midten, og at se tavlen midter. I lange udstillingen i det og katedralen i Ghent (St Bavo's Cathedral).

THE VAN EYCK EYE-OPENER

Ghent celebrates the restoration of a masterpiece

VICTORIA TROTT

IN DE INTERNATIONALE SCHIJNWERPERS

IN THE KNOW

Direct trains to Ghent from Belgium's international airport at Brussels take an hour. Hotel Harmony in Ghent is in a restored 19th-century townhouse, with contemporary decor, next to the river in the historic centre; hotel-harmony.be. Chef Oly Celseans

restaurant, Publiek, publiekgebet.be. In Bruges, Pand Hotel, in an 18th-century coach house, has four-poster beds, antiques, and champagne for breakfast; pandhotel.com. Five-hundred-year-old

Eyeck was the invention of Maximilian's history at Ghent the Picasso of the front of one of the Adorika the Ghent edral in Belgium had a stargony film The based on its

ainted in the bert van Eyck id, has been 2012 (due to be eaned-up bot.

Collectors' Focus Followers of Van Eyck Emma Crichton-Miller

The painters of the 15th-century Northern Renaissance have long been admired for their exquisitely refined, realistic and penetrating work. Rarity and interest from new territories have assured the continuing buoyancy of the market

The Flanders tourist board has declared 2020 the 'Year of Van Eyck'. The board's Flemish Masters programme has been moving back in time since 2018, from Rubens through Bruegel to arrive at the fountain-head of Flemish painting, Jan van Eyck (c. 1395-

Van Eyck: **A** museum of Fine (1) and Bruges (2) singomuseum, th the comple- (3) restoration of (4) andish paint- (5) Lamb. The (6) 's Cathedral, aboration with (7) 1426, six years (8) d, in 1432. (9) est of a cluster (10) ring from late (11) natic (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

rest of a cluster ring from late natic (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

1. The Virgin and Child with Saint Thomas and Lamb, c. 1470, attributed to Hugo van der Gucht. 110 x 81 cm, Christie's, New York

Goets (c. 1440-82) and Hieronymus (c. 1490-1536) - extended the achievements of the earlier masters, with Antwerp becoming a significant centre. David's death at the end of this period, after which influences contributed to the evolution of a distinctly Flemish mannerist school. Since their rediscovery in the 18th century - the acquisition of Van Eyck's *A Portrait* (1434) by the National Gallery in London in 1842 caused great excitement - works by these early Flemish artists and their followers have been highly prized.

02

Arte LA LUZ SEGUN JAN VEYCK

POR Begoña Garayoa
LA CIUDAD DE Gante rinde este año homenaje al maestro flamenco Jan van Eyck (1390-1441) con múltiples actividades; entre ellas, una exposición en el Museo de Bellas Artes que recoge alrededor de la mitad de la obra que se conserva de el pintor. Su visión cristiana del mundo está presente en las ocho tablas exteriores recién restauradas del políptico de la *Adoración del Cordero Místico* (1432), que realizó en colaboración con su hermano Hubert. Es memorable también *La Anunciación* (1434-1436), que ofrece una imagen amable de María, al lado del ángel Gabriel, en el interior de una iglesia románica. La obra de Van Eyck ha

TRUSTED ADVICE

TELEGRAPH TRAVEL COLLECTIVE

Our experts make you travel their business

Why Ghent must resist being the new Bruges

**NICK
TREND**
CONSUMER
TRAVEL EXPERT

neighbouring Flemish cities offer lessons on the perils and temptations of overtourism

While Ghent prospered and during the industrial revolution growing suburbs and factories becoming edgier and less quiet. Bruges remained smaller, more compact and more picture perfect for a continental holiday. Bruges, charming window on the past which they loved to romanticise. Its appeal to tourists has grown since. The city, with a population of 120,000, attracts more than 9 million visitors a year, few of whom beyond the historic centre will there are only 18,000 inhabitants on an average day, there are 25 more tourists than residents in the centre of Bruges - and in light that ratio is well over two to one. That is a lot of pressure on the city, and it's not good for either; I wouldn't like to visit season. But Bruges earns not of £1 billion (£845 million) a year, and 70 per cent of the population feel the advantage tourism outweighs the disadvantages. Bruges is a city that

336

EN OOK...

VAN EYCK

p 338
VAN EYCK IN BRUGGE

p 346
OMG! SEVEN SENSES TOUR.
Een zintuiglijke wandeling
in de voetsporen van
van Eyck

p 354
'LIGHTS ON VAN EYCK'
in de Sint-Niklaaskerk

p 358
VAN EYCK BLIJFT
INSPIREREN

p 368
KLEUREYCK
– van Eycks' kleuren
in design

p 376
STREET ART
IN THEMA

p 384
'BEST OF'
tijdens het Sint-Jansfeest

p 392
FÜR JAN VAN EYCK:
een compositie gebaseerd
op het Lam Gods

VAN EYCK IN BRUGGE

Een andere niet te missen partner in het Vlaamse Meesters-project was Brugge. De afgelopen jaren zette de stad de Vlaamse primitieven meermaals extra in de kijker aan de hand van verschillende initiatieven. Zo organiseerde ze twee memorabele tentoonstellingen rond Jan van Eyck en Hans Memling:

1. VAN EYCK IN BRUGES IN HET GROENINGEMUSEUM

Deze tentoonstelling werd volledig gewijd aan twee topstukken van van Eyck uit de eigen collectie: de Madonna met kanunnik Joris van der Paele en het Portret van zijn echtgenote Margaretha van Eyck.

2. MEMLING NOW IN HET SINT-JANSHOSPITAAL

Door de eeuwen heen heeft Hans Memling een grote invloed gehad op andere meesters, waaronder Dürer en Rafaël. Deze tentoonstelling gaf aan hoe hij zelfs tot op vandaag kunstenaars beïnvloedt.”

340

'[...] damoiselle Marguerite,
vesve dudit feu Jehan van Eyck,
paintre de mondit seigneur.'

EN OOK...

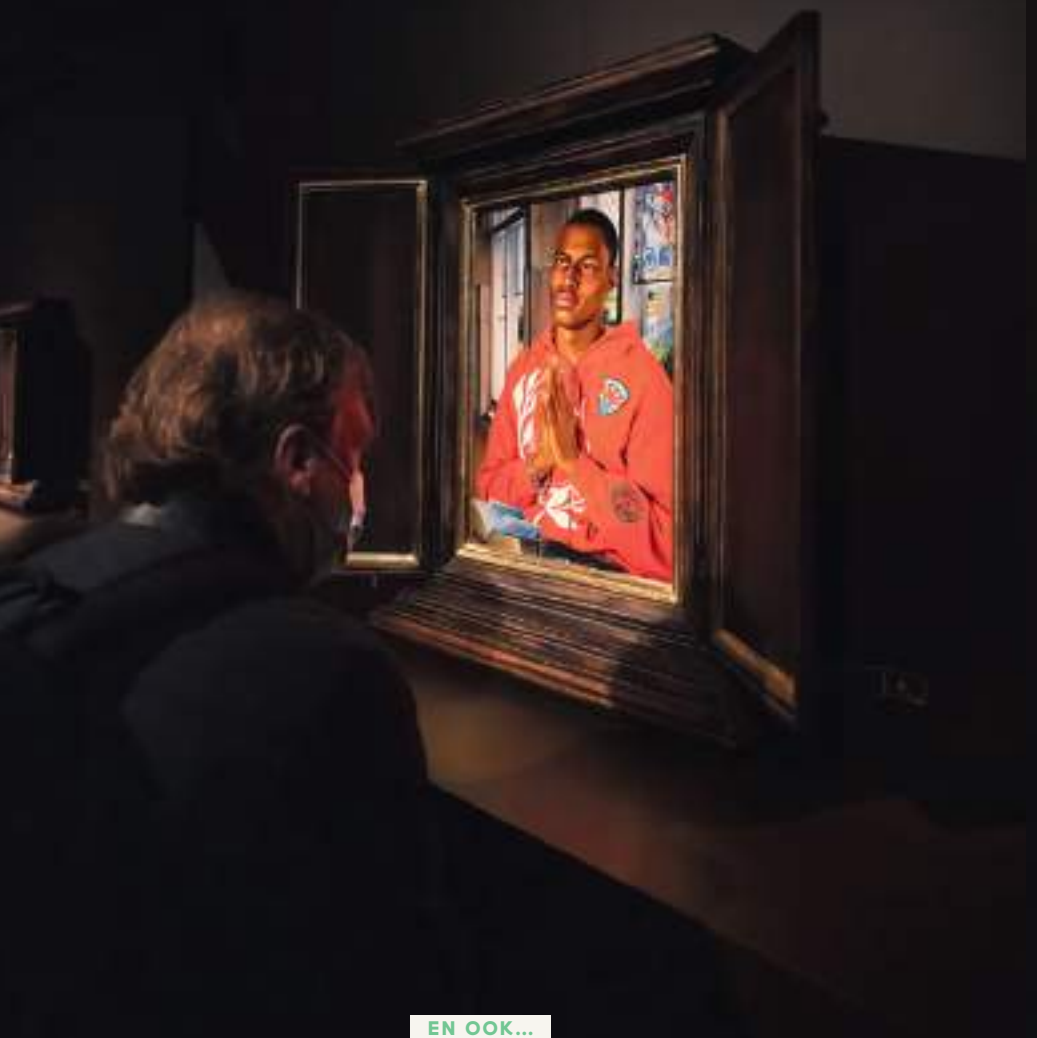

342

EN OOK...

OMG! SEVEN SENSES TOUR.

Een zintuiglijke wandeling
in de voetsporen van van Eyck

De Seven Senses Tour doorheen
het hart van Gent was een
waar feest voor de zintuigen.
Door de ogen van Jan van Eyck

ontdekten deelnemers de stad
en gebruikten daarbij – net
zoals de grootmeester – al hun
zintuiglijke troeven.

'LIGHTS ON VAN EYCK'

in de Sint-Niklaaskerk

Deze multimediale beleving in de vorm van een magisch lichtspektakel laat toe om het oeuvre van van Eyck op een zeer toegankelijke manier te

ontdekken in de Gentse Sint-Niklaaskerk. Regelmatige live concerten maken het totaalplaatje af.

LIGHTS ON VAN EYCK

LIGHT

When you see light, you see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is.

Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is.

Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is.

Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is.

Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is.

Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is.

Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is.

Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is.

Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is. Light is the only way to see the world as it is.

VAN EYCK BLIJFT INSPIREREN

De nalatenschap van van Eyck is enorm. Generatie na generatie blijft hij inspireren:

Van juwelen tot kledij, glaswerk, en chocolade...al meer dan zeventig Gentse makers gingen aan de slag om een product of ontwerp te maken geïnspireerd op het werk van van Eyck. Met veel passie, kennis en geduld houden ze het ambachtelijk meesterschap in leven.

Hun unieke producten zijn tijdelijk te verkrijgen in de Lakenhalle onder het Belfort.

EEN GREEP UIT HET AANBOD

- > Koffiemokken met onder meer een hippe Adam en Eva met tattoo van Helen Blanchaert (helen b).
- > Handgemaakte handtassen van Pearl De Buck (PAARL Handbags) met een gegraveerde afbeelding van één van de zingende engelen.
- > Een unieke en exclusieve van Eyck-messenblok gecreëerd door Antoine Van Loocke, een internationaal gerenommeerd messenmaker.
- > Een kruideninfusie van de Gentse Bloemenwinkel Blommm met bloemetjes die terug te vinden zijn op het Lam Gods

361

BLOMM

ANTOINE VAN LOOCKE

PAARL HANDBAGS

Ook heel wat lokale Gentse eet- en drinkgelegenheden vierden het van Eyck-jaar op culinaire wijze. Speciaal voor de gelegenheid lieten zij hun creativiteit de vrije loop en kwamen tot bijzondere, op van Eyck-geïnspireerde gerechten en creaties. Smakeleyck!

Chocolatier Nicolas Vanaise (Yuzu) ontwierp pralines met een link naar het 15de-eeuwse smakenpalet en de motieven, kleuren en texturen in het Lam Gods.

Nicolas Vanaise

chocolatier

Ieder paneel van het Lam Gods is een levendige verzameling van figuren, objecten en luxestoffen, die met een ongelofelijke precisie worden weergegeven. Voor mij was het vooral belangrijk om die lijn door te trekken in mijn pralines. Als chocolatier-kunsthistoricus wou ik niet enkel iets leuk maken met een lekker smaakje, maar echt een verhaal vertellen. Zo koos ik bewust om te werken met

ingrediënten die ook in de 15de eeuw als zeer kostbaar werden aanzien, denk maar aan specifieke kruiden of amandelen met aandacht voor de handelsroutes waarlangs alle kostbare goederen onze contreien bereiken.. Daarnaast was natuurlijk ook de afwerking van groot belang. Zo werden de pralines gedecoreerd met tekeningen geïnspireerd op het veelluik.

364

CHOCOLATIER NICOLAS VANAISE

366

MONSIEUR BOUDIN

COMPAAN

IJSTER

367

TIERENTEYN

HINKELSPEL

KLEUREYCK

van Eycks' kleuren in design

Het uitgangspunt van deze tentoonstelling in het designmuseum in Gent was van Eyck's bijzondere kleurgebruik.

In verschillende kleuropstellingen werden projecten van hedendaagse designers tentoongesteld.

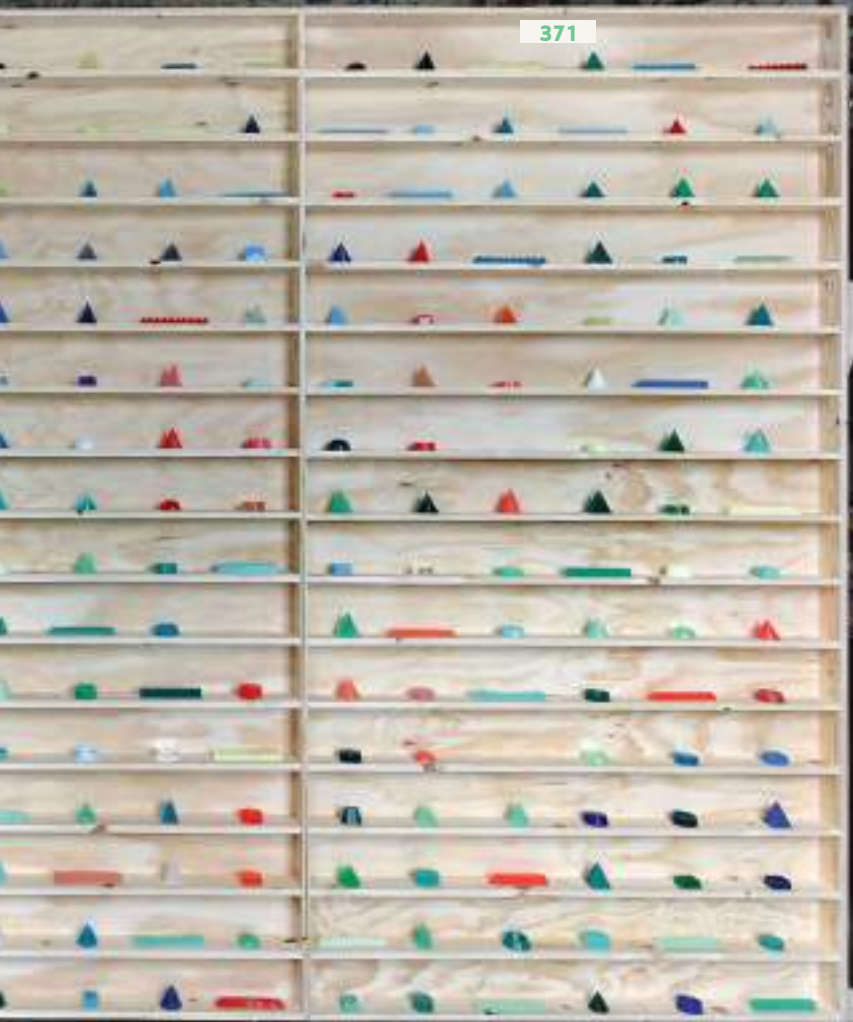
370

EN OOK...

371

KLEUREYCK

373

KLEUREYCK

375

KLEUREYCK

STREET ART IN THEMA

Verschillende (internationale)
topkunstenaars kleurden de Gentse
binnenstad met een kunstwerk
geïnspireerd op het Lam Gods.

'BEST OF'

tijdens het Sint-Jansfeest

Ook ten tijde van van Eyck werd het Sint-Jansfeest gevierd. Met een vier dagen durend festival, zet stad Gent de traditie verder. Het werd een

heuse 'best of' van het van Eyck-jaar met onder meer concerten, expo's, lezingen, workshops en culinaire festijnen in de stad.

EN OOK...

388

EN OOK...

389

BEST OF

FÜR JAN VAN EYCK

een compositie gebaseerd
op het Lam Gods

In opdracht van de stad Gent componeerde de Estse componist Arvo Pärt het stuk 'Für Jan van Eyck'. Dit korte werk voor koor en orgel is volledig

geïnspireerd op het Lam Gods. De wereldpremière vond plaats in de Sint-Baafskathedraal in Gent.

394

EN OOK...

KOMSTPLANNEN

PLANNEN TOEK

MSTPLANNEN T

TOEKOMSTPLAN

TOEKOMSTPLA

OMSTPLANNEN

TOEKOMSTPLAN

NNEN TOEKOMS

WAT BRENGT DE TOEKOMST?

Het eerste Vlaamse Meesters-programma heeft heel wat bakens verzet: spraakmakende tentoonstellingen, state of the art bezoekersbelevingen die onze meesters eer aandoen, en het bestendigen van de reputatie van Vlaanderen als culturele topbestemming. Omdat nog lang niet alle verhalen over onze meesters verteld zijn, lanceert Toerisme Vlaanderen een nieuw en uitgebreid programma.

Tijdens de conceptfase van het eerste Vlaamse Meesters-programma speelde reeds de vraag of een verbreding naar andere kunstenaars dan het trio van Eyck, Bruegel en Rubens wenselijk was. Er werd toen beslist dat een focus op deze wereldvermaarde iconen (15de-17de eeuw) een vereiste was om een impactvol verhaal op te bouwen. Na het succes van het eerste programma is de tijd nu rijp om het concept Vlaamse Meesters uit te breiden.

Vlaanderen is al eeuwenlang de creatieve thuis van kunstenaars. Die kunsttraditie is niet gestopt bij de dood van Rubens in 1640. In dit nieuwe programma maken we plaats voor zowel oude als moderne kunstenaars die vormgegeven hebben aan het florerende Vlaamse kunstenaarslandschap. We richten ons op de 15de eeuw tot en met het interbellum. James Ensor (1860-1949), de moderne meester uit Oostende, zal een hoofdrol krijgen als

icoon en trekker van de moderne kunst in Vlaanderen. Dit moet culmineren in het Ensorjaar in 2024, ter nagedachtenis van het overlijden van de schilder 75 jaar geleden.

Daarenboven wil Toerisme Vlaanderen niet enkel inzetten op haar oude en moderne meesters maar ook op de rijke context waarin kunst hier is ontstaan en op plekken die bijzonder zijn door de kunst die er aanwezig is. Meer dan tien jaar lang werd met man en macht gewerkt om van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) één van de mooiste musea van Europa te maken. Op 25 september 2022 opent dit 'Schoonste museum van Vlaanderen' weer zijn deuren. Dit momentum vormt onmiddellijk ook het eerste speerpunt van het nieuwe Vlaamse Meesters-programma.

Nog in Antwerpen bouwt men aan het Rubens Experience Center, een nieuwe

bezoekersbeleving bij het Rubenshuis waarvan de opening gepland staat in 2024. Wat Rubens betreft werkt Toerisme Vlaanderen ook zelf aan het pilootproject in het Rubenskasteel in Elewijt. Verder kijken we alvast uit naar de ambitieuze tentoonstelling over Dieric Bouts in Leuven (Museum M – Leuven) in 2023. In datzelfde jaar wordt bovendien een topstuktentoonstelling georganiseerd in het Museum aan de Stroom (MAS) in Antwerpen

Naast uitstekende musea telt Vlaanderen ook heel wat plekken waar bijzondere kunstwerken al eeuwen thuis zijn. Ze werden specifiek voor deze locatie gemaakt. Al die plekken samen vormen als het ware het grootste museum van Vlaanderen. Toerisme Vlaanderen wil deze kunst in kerken, abdijen en andere historische locaties verder ontsluiten met een focus op de wisselwerking tussen het kunstwerk en de plek.

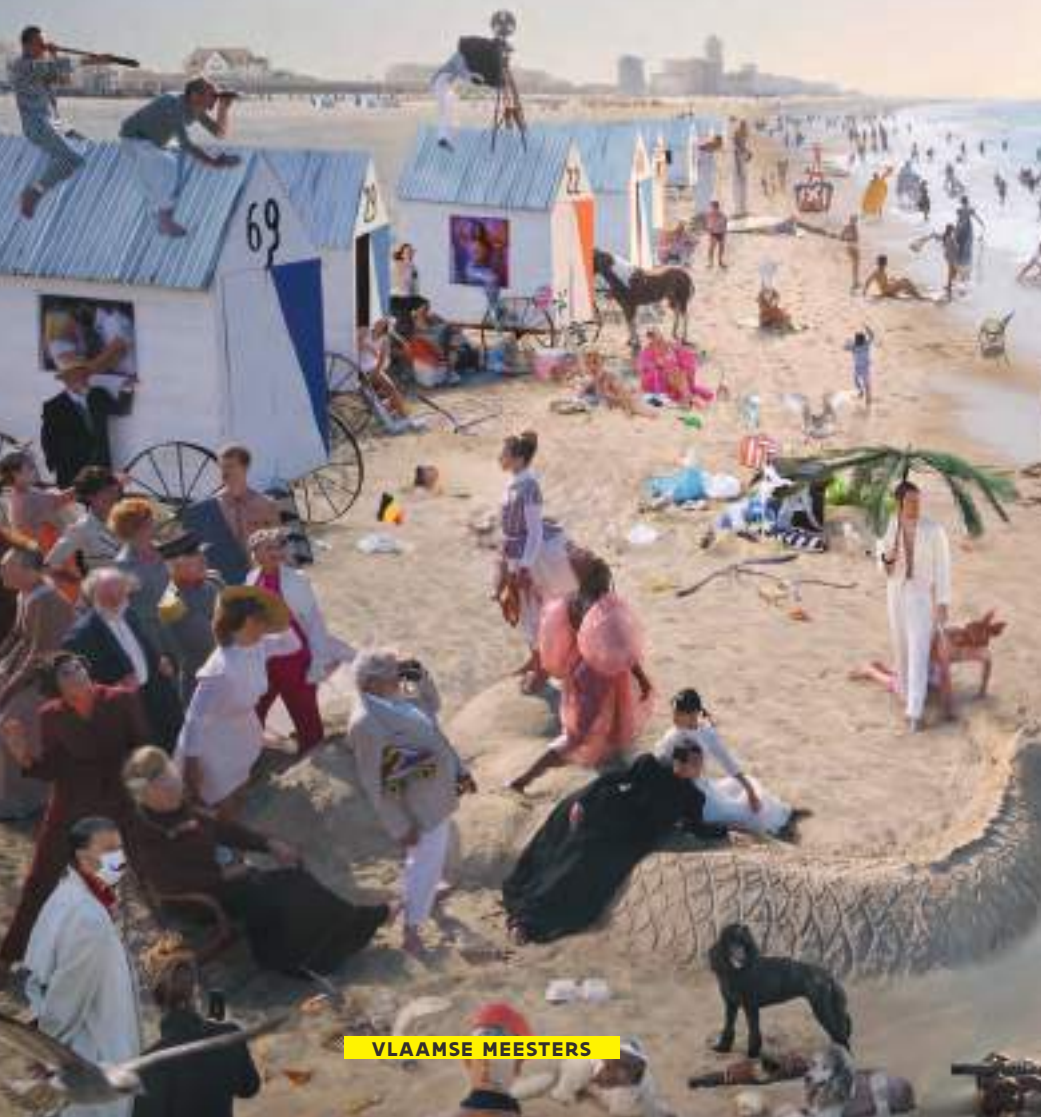
Dit nieuwe programma is tot slot ook het uitgelezen moment om onze nieuwe visie op toerisme toe te passen, zoals die geformuleerd is in de principes van 'Reizen naar Morgen'. Daarbij vragen we ons af hoe we met de Vlaamse Meesters meerwaarde kunnen genereren. Meerwaarde voor de bezoekers, maar ook voor de bewoners, de ondernemers, de plek en de meesters zelf. En hoe we die verschillende actoren op een duurzame manier met elkaar kunnen verbinden.

Natuurlijk doen we dit graag samen. Zonder onze partners kunnen we van Vlaanderen geen florerende bestemming maken voor gepassioneerde meerwaardezoekers. We hopen dat jullie net zoveel zin hebben als wij om verder te bouwen aan de Vlaamse Meesters.

401

TOEKOMSTPLANNEN: HET RUBENSKASTEEL

404

Julie Rutgeerts
projectleider Vlaamse Meesters

VLAAMSE MEESTERS

In dit boek blikten we terug op een bijzonder rijk en divers cultureel programma vol onvergetelijke projecten. Zoals je kon merken was het Vlaamse Meesters-programma een schot in de roos. Onze vele partners en andere betrokkenen konden daarvan de vruchten plukken, en niet in het minst onze Vlaamse Meesters zelf. Er werden belangrijke stappen gezet in de belevingsmogelijkheden in de verschillende musea en ook het rijk gevulde evenementenprogramma kreeg grote internationale weerklank. De reputatie van de Vlaamse Meesters is zowel nationaal als internationaal sterk gestegen. We ontvingen enorm veel tevreden bezoekers en ook bij de Vlaming zien we dat de Vlaamse Meesters fors aan bekendheid en weerklank hebben gewonnen.

Dit programma had niet kunnen slagen zonder de bijzondere bijdrage en het enthousiasme van onze

partners en collega's binnen Toerisme Vlaanderen. We willen dan ook nog eens uitdrukkelijk onze dank uitspreken richting elke collega, museummedewerker, gids, reisbegeleider, ondernemer, vrijwilliger en bewoner.

Bedankt om hier samen met ons voor te gaan. Het was een fantastisch avontuur dat smaakt naar meer.

We kijken ernaar uit om in de toekomst verder te bouwen op al het moois dat is voortgevloeid uit de bijzondere inspanningen van zovelen.

406

BEDANKT VOOR DE SAMENWERKING

BEDANKT VOOR DE SAMENWERKING

408

|

NAWOORD

Zuhal Demir

Vlaams minister

|

|

VLAAMSE MEESTERS

In deze rijk geïllustreerde publicatie kon je het programma Vlaamse Meesters ontdekken of herontdekken, van het prille begin tot de materialisatie ervan. Het was een reis boordevol ervaringen en ontmoetingen. Een parcours vol hoogtepunten dat onze Vlaamse Meesters internationaal opnieuw in de etalage zette. Het enthousiasme van de buitenlandse bezoekers voor dit programma overtrof onze verwachtingen. Ik ben dan ook hoopvol voor de toekomst. Er staan nieuwe opportuniteiten voor de deur, klaar om ontdekt te worden en de internationale reputatie van onze Vlaamse Meesters alle eer aan te doen, verder te versterken en om te werken aan de duurzame ontsluiting van hun nalatenschap.

De coronacrisis heeft wereldwijd veel leed veroorzaakt en tal van zaken gedwarsboemd. Ook het (cultuur)toerisme werd niet gespaard. Zo moest de grootste tentoonstelling

ooit gewijd aan Jan van Eyck (Museum voor Schone Kunsten, Gent) vroegtijdig de deuren sluiten. Desondanks bleef Toerisme Vlaanderen, zoals je kon lezen, niet bij de pakken zitten. Omdat zoveel mensen niet meer de kans hadden om deze meesterwerken in het echt te bewonderen, reisde Jan Van Eyck met het digitale 'Stay at home Museum' dan maar zelf de wereld rond om de internationale bezoeker te prikkelen en te overtuigen om in de toekomst een bezoek aan Vlaanderen te brengen.

Ik kan het niet genoeg herhalen: met onze Vlaamse Meesters hebben we goud in handen. Ook de volgende jaren blijven we hier daarom op inzetten. Met een extra projectoproep lanceren we in maart een extra impuls om ons Vlaams Meesterschap aan bezoekers van ver en dichtbij te tonen. Want één ding is zeker: overal ter wereld kunnen bezoekers Vlaamse Meesters ontdekken in de

meest gerenommeerde musea, maar enkel bij ons in Vlaanderen kan je echt voelen hoe ze leefden en in welk kader hun werken zijn ontstaan.

Via extra steunmaatregelen wil ik de toeristische sector helpen om Vlaanderen ook na de coronacrisis als bestemming te laten floreren. Deze relance sluit aan op de filosofie van Reizen naar Morgen. Mijn relancebeleid zet dan ook in op 4 grote doelstellingen: vergroening, verduurzaming, bewuster reizen en digitalisering.

Duurzaamheid is één van de pijlers waar ik het toerisme in Vlaanderen aan wil ophangen. Ik wil onze steden en hun ondernemers opnieuw laten floreren. Niet door overvolle historische centra, maar door kwalitatief toerisme gespreid in ruimte en tijd. Toerisme kan een positief effect hebben op de omgeving als we de belangen van bewoners, bezoekers,

ondernemers en de plek zelf op elkaar afstemmen en in evenwicht brengen om op die manier een echte impact te hebben op welvaart en welzijn.

Corona heeft ons allemaal geleerd dat bepaalde zaken anders moeten. En dat kunnen we enkel samen doen. Met vernieuwd vertrouwen kijken we vooruit en zetten we in op de positieve kracht die cultuurtoerisme kan hebben voor onze Vlaamse Meesters en onze levenskwaliteit.

Zuhal Demir
Vlaams minister van Toerisme

Speciale dank gaat uit naar het atelier van de Vlaamse Meesters (stuurgroep van het volledige programma) en het expertencomité. Vanuit hun toenmalige functie vormden de leden mee de motor om onze grote ambities waar te maken.

SAMENSTELLING ATELIER VAN DE VLAAMSE MEESTERS:

minister van Toerisme Ben Weyts, minister van Cultuur Sven Gatz, CEO Toerisme Vlaanderen Peter De Wilde, Projectleider Vlaamse Meesters Julie Rutgeerts, CEO Studio 100 Hans Bourlon, Kanunnik van de Sint Baafs Kathedraal Ludo Collin, Netmanager Klara Chantal Pattyn, afgevaardigd bestuurder Horeca Vlaanderen Danny Van Assche, gewoon hoogleraar KU Leuven en Directeur Illuminare - Studiecentrum voor middeleeuwse en renaissancekunst, Jan Van der Stock, bestuurder van Europa Nastra Piet Jaspaert, directeur KMSKA Manfred Sellink

SAMENTSTELLING EXPERTENCOMITÉ:

directeur KMSKA Manfred Sellink (Voorzitter), collectie-onderzoeker KMSKA Véronique Van Passel, curator Noord Europese Kunst Ashmolean Museum, An Van Camp, Directeur Frans Hals museum Ann Demeester, conservator van de Vlaamse schilderkunst 1550-1650 Sabine Van Sprang, directeur Groeningemuseum Till Holger Borchert, gewoon hoogleraar KU Leuven en Directeur Illuminare - Studiecentrum voor middel-eeuwse en renaissancekunst Jan Van der Stock, Hoogleraar Kunst-geschiedenis Koenraad Jonckheere, Projectleider Vlaamse Meesters Julie Rutgeerts

COLOFON

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Peter De Wilde
TOERISMEVLAANDEREN
VISITFLANDERS
Grasmarkt 61, 1000 Brussel

WETTELIJK DEPOT
D/2022/5635/3/1

CONTACT
julie.rutgeerts@toerismevlaanderen.be

MEER INFORMATIE
www.toerismevlaanderen.be

COPYRIGHTS

Zelfportret, Rubenshuis
Antwerpen, schilderij in situ na
restauratie in KIK-IRPA, foto
Sigrid Spinnox, Expo Michaelina,
MAS, photo Ans Brys, Victoriano
Moreno, MAS - expo Michaelina
- Directeur Marieke van Bommel
en curator Katlijne Van der
Stighelen © Victoriano Moreno,
EXPERIENCE TRAPS Recetas
Urbanas, Montaña Verde (A
project by Recetas Urbanas and
the neighbourhood), 2018
- courtesy the artist - photo
Tom Cornille, EXPERIENCE
TRAPS Monster Chetwynd, Free

Energy Workshop (performance on June 1st during the opening weekend in Antwerp Central Station), 2011/2018 - courtesy the artist & Sadie Coles HQ - photo Tom Cornille, Yvon Tordoir - Photo Jasper Leonard, Smug - Photo Jasper Leonard, Groeningemuseum Bruges © Sarah Bauwens, copyright EPU, iStock, Stad Antwerpen, Antwerpen Toerisme & Congres / Foto Sigrid Spinnox, Ans Brys, Sigrid Spinnox, Xavier Portela, Expo Michaelina Self-portrait © Private collection, KHM-Museumsverband, Victoriano Moreno, Paul Kooier, Athos Burez, Tony Le Duc, Tom Cornille, Museum Plantin-Moretus, Jasper Leonard, MAS - expo Michaelina - Directeur Marieke van Bommel en curator Katlijne Van der Stighelen © Victoriano Moreno, MOU Oudenaarde, Rubenshuis Antwerpen FOTO: Michel Wuyts en Louis De Peuter, RUBENS, Venus Frigida © artinflanders.be - Art in Flanders vzw, BRUEGEL de boerenbruiloft-KHM Museumsverband, Sint Carolus

Borromeuskerk © Sigrid Spinnox, RUBENS Terugkeer H Familie Sint Carolus Borromeuskerk-Rubenshuis Antwerpen, Angels-cut-out-Annunciatie-Rubenshuis, cut-out-selfportrait-Rubenshuis Antwerpen, Royal Museum of Fine Arts Belgium, Brussels. Photo J. Geleyns - Ro scan, Philippe van Gelooven, Odile Keromnes, Olivier Anbergen - I Love Light, KMSKB, RMFAB Brussels, Installation view of 'Bernard van Orley. Brussels and the Renaissance', Installation view of 'Bernard van Orley. Brussels and the Renaissance', Centre for Fine Arts, Brussels, 20 February 2019-26 May 2019 Photo: Yannick Sas, Centre for Fine Arts, Brussels, 20 February 2019-26 May 2019, Bernard van Orley, Portrait de Marguerite d'Autriche © Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Royal Museums of Fine Arts of Belgium, Brussels photo J. Geleyns - Ro scan photo J. Geleyns - Art Photography, KMKG-MRAH, KBR, Koninklijke Bibliotheek van België, yannick

SAS, Royal Museums of Fine Arts Belgium, Brussels photo
 J. Geleyns - Ro scan, KBR,
 © artinflanders.be - Art in Flanders vzw / KMSKA, De wereld van Bruegel in Bokrijk-© Luc Daelemans, Luc Bohez, Royal Museum of Fine Arts Belgium, Johan Geleyns, Dirk Pauwels, Jo Exelmans, Emmanuel De Prycker, DIEST WERK Thea Henderix, Saskia Vanderstichele, Kristien Sysmans, Antwerpen Hofkamer © Herita foto Lucid, visit. brussels - Jean-Paul Remy, Thea Henderix, Loppem Kasteel Maxim Serlez - St. Van Caloen, Bowling, visit.brussels - Jean-Paul Remy, © Filip DUJARDIN - simulatie ruimtelijke installatie 'ARTEfact 1', Bjorn Gielen Kinderspelen, Bij Ontwerp 01, Royal Museums of Fine Arts of Belgium, Brussels photo grafisch Buro Lefevre Heule or RMFAB-Brussels photo Grafisch Buro Lefevre Heule, VRT, Dagelijkse kost - Jeroen Meus, Weg van het meesterwerk © VRT / Sofie Silbermann, ©VISITFLANDERS - Giorgio Schirato, Rubens, The

Massacre of the Innocents, The Thomson Collection at the Art Gallery of Ontario, copyright Art Gallery of Ontario, Bert Watteeuw - photo Victoriano Moreno, De Kleine Expeditie B'rok d'Anvers © Jeroen Broeckx, Toerisme Brugge, © Jan D'Hondt, opbouw van Eyck C Sarah Bauwens, © Inge Kinet i.o.v. Musea Brugge, © Jan D'Hondt, Musea Brugge © Lukas - Art in Flanders vzw, foto: Dominique Provost, copyright Aydin Aghdashloo, 'Years of Fire and Snow I', The Farjam Collection, Dubai, Athos Burezn Bowling, Luc Bohez, Romain Foubert, David Levene, Karl Bruninx, M Leuven, Dirk Leemans, Dries Lievens, Ellen Pollard, Kevin Boone, Michiel Devijver, Frederique van Allemeersch, Bas Bogaerts, Steven Hendrix, Patrick Henry, Filip Dujardin, Create, Sien Verstraeten

Speciale dank gaat ook uit naar Art in Flanders. Al meer dan 10 jaar bouwen ze aan een unieke en nauwe samenwerking met meer dan 70 Vlaamse musea en erfgoedinstellingen om hun wonderbaarlijke collecties te digitaliseren en online beschikbaar te stellen.

<https://artinflanders.be/>

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

BRUEGEL VAN

EGEL VAN EYCK

Al sinds de late middeleeuwen dwingen de Vlaamse Meesters internationaal bewondering af met hun vakmanschap, creativiteit en technische innovaties. Rubens, Bruegel en Van Eyck zwermden over de wereld uit en waren toen de beste ambassadeurs van de Vlaamse cultuur. En dat zijn ze vandaag nog steeds. De voorbije jaren hebben we aan de hand van vele samenwerkingen en via talrijke projecten en initiatieven de Vlaamse Meesters internationaal op de kaart gezet. Een resultaat waar we met zijn allen terecht trots op mogen zijn.

VISITFLANDERS.COM

